

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 37 (727) ■ 24 sentyabr 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Bakıda «Cənub» qaz dəhlizinin təməloqyma mərasimi keçirilib

Sentyabrın 20-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində «Əsrin müqaviləsi»nin 20 illiyinə və «Cənub» qaz dəhlizinin təməlinin qoyulmasına həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilib. Mərasimdə çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 20 il əvvəl baş vermiş mühüm tarixə hadisə - 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanmış «Əsrin müqaviləsi» barədə məlumat verərək bildirib ki, ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi, cəsarəti, müdrikliyi sayəsində imzalanmış bu müqavilə Azərbaycanın inkişafı üçün yeni imkanlar yaradıb. Xəzər dənizində tarixdə ilk dəfə olaraq beynəlxalq əməkdaşlıq prosesi başlanıb, Azərbaycan öz zəngin neft resurslarını dünya bazarlarına çıxarmaq imkan əldə edib.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, ölkəmizin ümumi iqtisadi və siyasi inkişafı məhz həmin tarixdən başlayıb: «1999-cu ildən Xəzər dənizini Qara dənizlə birləşdirən Bakı-Supsa neft kəməri tikilmişdir. Bu da yeni bir ixrac marşrutu idi. 2003-cü ildə isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməl daşı qoyuldu. O kəməri ki, Xəzər dənizini Aralıq dənizi ilə birləşdirdi. O, bu gün növbəti Azərbaycan üçün, eyni zamanda, Xəzər sahilinin şərq hissəsində yerləşən ölkələr üçün də bir ixrac boru kəməri kimi fəaliyyət göstərir. Ondan sonra 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin tikintisi də tarixi hadisə idi. Çünki o hadisədən sonra Azərbaycan dünyada artıq özünü qaz ölkəsi kimi göstərməyə başlamışdır».

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın «Cənub» qaz dəhlizinin birinci hissəsinin 2007-ci ildə istifadəyə verildiyini xatırladaraq sonrakı dövr ərzində böyük layihə üzərində işlərin aparıldığını, 2012-ci ildə Türkiyə və Azərbaycan siyasi rəhbərliyi-

nin fəaliyyəti nəticəsində Trans-Anadolu kəmərinin tikintisi ilə bağlı razılıq əldə edildiyini və 2013-cü ildə TAP layihəsi - Trans-Adriatik kəmərinin əsas ixrac marşrutu kimi seçildiyini diqqətə çatdırıb.

Enerji təhlükəsizliyinin hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi məsələsi olduğunu diqqətə çatdıran Azərbaycan Prezidenti ölkəmizin qaz ehtiyatlarının 2,5 trilyon kubmetr, proqnozlaşdırılan ehtiyatlarımızın isə 4-5 trilyon kubmetr səviyyəsində olduğunu qeyd edib: «Xəzər qazı Avropa üçün yeganə yeni mənbədir. Digər mənbələr var. Avropa o mənbələrdən qidalanıb. O mənbələrin həcmi arta bilər, ancaq yeni mənbə hazırda Azərbaycandır. Enerji təhlükəsizliyi marşrutlarının saxələndirilməsi, hasilatçı, tranzit və istehlakçı ölkələrin birgə fəaliyyəti əmin-nəm ki, uğur gətirəcək. Çünki bu işlərdə çox ciddi əlaqələndirmə aparılmalıdır. Bu günə qədər bizim qaz və neft layihələrimizdə ancaq 3 ölkə iştirak edirdi - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə. Bu gündən sonra

biz geniş beynəlxalq əməkdaşlıq prosesinə qədəm qoyuruq. Azərbaycan qaz istehsalçısı kimi öz resurslarını dünya bazarına çıxaracaq. Ondan sonra Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Bolqarıstan, Albaniya, İtaliya, gələcək mərhələdə Monteneqro, Xorvatiya və digər ölkələr bu layihəyə qoşula bilərlər».

Azərbaycan Prezidenti «Cənub» qaz dəhlizinin təməlinin qoyulması ilə neft-qaz sahəsində yeni beynəlxalq komandanın formalaşdığını, birgə fəaliyyətin uğurlu olacağına əminliyini ifadə edib.

Mərasimdə çıxış edən Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti Rosen Plevneliev, Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili, Yunanıstanın Baş naziri Antonis Samaras, Monteneqronun Baş naziri Milo Cukanoviç, Türkiyənin energetika və təbii sənədlər naziri Taner Yıldız, Norveçin Azərbaycanı səfiri Bard İvar Svendsen, Albaniya Respublikasının energetika naziri Damian Giknuri, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının ticarət və investisiyalar üzrə dövlət naziri Lord Livingston, İtaliya Respublikasının iqtisadi inkişaf nazirinin müavini Klavdio de Vinsenti, Amerika Birləşmiş Ştatları Dövlət Departamentinin beynəlxalq enerji məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi Amos Hoksteyn, bp şirkətinin baş icraçı direktoru Robert Dadli, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti Rövşən Abdullayev «Cənub» qaz dəhlizinin regionda yeni əməkdaşlıq formatının yaranmasına səbəb olacağını diqqətə çatdırıblar.

Sonra dövlət və hökumət başçıları, digər rəsmi şəxslər «Cənub» qaz dəhlizinin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak etmək üçün Sənəçal terminalına yollandılar. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və təməloqyma mərasiminin digər iştirakçıları rəmzi olaraq xüsusi qolblorin üzərində ol izlərini qoyublar və «Cənub» qaz dəhlizinin təməlinə qoyulacaq ilk borunu imzalayıblar. Sonda «Cənub» qaz dəhlizinin təməli qoyulub.

Prezident İlham Əliyev İsmayılı və Qəbələ rayonlarında olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 22-də İsmayılı və Qəbələ rayonlarına səfər edib. Dövlətimizin başçısı əvvəlcə İsmayılı şəhərində ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, önünə gül dəstəyi qoyub.

Rayonun mərkəzi meydanında görülməli işlər barədə ölkə prezidentinə məlumat verilərək bildirilib ki, mərkəzi meydan geniş abadlıq işləri aparılıb, yaşillıq zolaqları salınıb, sakinlərin və qonaqların istirahəti üçün hər cür şərait yaradılıb.

Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında əsaslı yenidənqürmədən sonra yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra dövlətimizin başçısı tibb ocağının kollektivi və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb.

Prezident İlham Əliyev İsmayılıda Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa olunan körpələr evi-uşaq bağçasının açılışında iştirak edib. Qeyd olunub ki, 120 yerlik olan bağçanın ümumi ərazisi 520 kvadratmetrdir. Burada tibb otağı, zəruri qurğular və oyuncaqlar ilə təchiz edilmiş idman zalı var. 120 yerlik yeməxanada da balacaların normal qidalanmaları üçün bütün imkanlar yaradılıb. Binadakı yataq və oyun otaqları da uşaqların zövqünə uyğun tərtib edilib.

Azərbaycan Prezidenti İsmayılı Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binasında və və rayon Mədəniyyət Sarayında əsaslı təmirdən sonra yaradılan şəraitlə və ümumi ərazisi 2 hektar olan uşaq istirahət və öyləncə parkında aparılan işlərlə tanış olub. Həmçinin, Yeni Azərbaycan Partiyasının İsmayılı rayon təşkilatı üçün yeni inşa olunan inzibati binanın açılışında iştirak edib.

İsmayılı rayonuna səfərini başa çatdıran Prezident İlham Əliyev Qəbələyə gəlib. Dövlətimizin başçısı ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, sonra «Qafqaz Yengicə Termal Hotel və SPA» otel kompleksinin açılış mərasimində qatılıb. Qəbələyə səfəri çərçivəsində dövlətimizin başçısı Gilan-Qida şəhərciyinə gəlib. Şəhərcikdə 2 yeni emal müəssisəsi inşa olunub. Kartof emalı müəssisəsində 2 istehsal xətti quraşdırılıb. Burada yarımfabrikat dondurulmuş kartof və kartof çipsi istehsal olunacaq. Yarımfabrikat dondurulmuş kartof istehsal xəttinin istehsal gücü saatda 3 ton hazır məhsul təşkil edir. Çipsi istehsal xəttinin istehsal gücü isə saatda 1 ton hazır məhsul olacaq.

Azərbaycan Prezidenti Daxili Qoşunların Qəbələdəki «N» sayılı hərbi hissəsində inşa olunan yeni şəhərciyin açılışında da iştirak edib. Bildirilib ki, 5,5 hektar ərazidə salınan hərbi şəhərcikdə tikinti işləri yüksək səviyyədə həyata keçirilib. Burada 5 mərtəbəli qorəh, əsgər yataqxanası və yeməxanası, nəzarət-buraxılış məntəqəsi və zabıt yataqxanası tikilib. Ərazidə geniş sıra meydanı yaradılıb, gözətçi qüllələri tikilib istifadəyə verilib.

Prezident İlham Əliyev «Mircəbəyli-Çuxur Qəbələ-Dizaxlı-Çarxana» avtomobil yolunun və Qəbələ Arxeoloji Mərkəzinin açılışında da iştirak edib.

Beynəlxalq terminal istifadəyə verilib

Sentyabrın 22-də Yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin birinci mərhələsi çərçivəsində bərə terminalının açılışı olub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Dövlətimizin başçısına Bakıda nəqliyyat infrastrukturunun daha da təkmilləşdirilməsi və Azərbaycanın tranzit potensialının gücləndirilməsi ilə bağlı həyata keçirilən silsilə və kompleks tədbirlər haqqında məlumat verilib. Bildirilib ki, yeni limanın tikintisi üçün 400 hektar ərazi ayrılıb. Limanın akvatoriyasında dərinləşdirmə işlərini Hollandiyanın «Van Oord» şirkəti həyata keçirib. Həmin qurum tərəfindən uzunluğu 7,5 kilometr, eni 160 metr, dərinliyi 7 metr və dönmə dairəsinin diametri 450 metr olan giriş-çıkış kanalı inşa olunub. Bu isə Xəzər dənizində üzən bütün növ gəmilərin limana təhlükəsiz və sərbəst yanalmasına imkan verir.

Limanın ərazisinin quru hissəsinin ti-

kintiyə hazırlanması və Bakı-Ələt magistral avtomobil yolu ilə liman kompleksini birləşdirən yol infrastrukturunun layihələndirilməsini və tikintisini, avadanlıqların təchizatı və quraşdırılmasını «EvrASKon» şirkəti reallaşdırıb. Birinci mərhələnin davamı olaraq inşa edilən quru yük terminalı və Ro-Ro körpüsünün 2016-cı ildə istismara verilməsi nəzərdə tutulub. Bərə körpüsünün ümumi tikinti sahəsi 17 hektar ərazini əhatə edir. Burada eyni vaxtda 2 bərəni qəbul edə bilən, uzunluğu 175 metr, eni 12,5 metr olan əsas yanalma körpüsü inşa edilib. Dəniz səviyyəsindən 4,25 metr hündürlükdə tikilmiş körpü Xəzərdə suyun səviyyəsinin dəyişməsindən asılı olmayaraq gəmilərin yanalmasına imkan yaradır. Bərə körpüsünə xidmət üçün hər birinin uzunluğu 79 metr olan dəmir yolu-bərə birləşdirici 2 körpü və uzunluğu 809 metr olan bir xidməti körpü inşa edilib. Limandakı böyük həcmli tikinti işlərinə əsasən yerli işçilər olmaqla 2000 nəfərlik heyət və 500-dən çox texnika cəlb edilib.

Birinci mərhələ çərçivəsində indiyə qədər 6 milyon kubmetr həcmində torpaq, 300 min kubmetr həcmində beton, 1874 dəmir-beton svay işləri görülmüşdür. Birinci mərhələ çərçivəsində Ro-Ro tipli gəmilər üçün bir körpü və 4 körpüdən ibarət universal quru yük və konteyner terminalının inşası davam edir.

Azərbaycan Prezidentinə məlumat verilib ki, birinci mərhələdə limanın yükəşirgə qabiliyyəti ildə 10 milyon ton yük və 50 min konteynerdən ibarət olacaq. İkinci mərhələdə limanın yükəşirgə gücü 17 milyon ton yük və 150 min konteynerə, üçüncü mərhələnin yekununda isə 25 milyon ton yük və 1 milyon konteynerə çatdırılacaq.

Terminala tanışlıqdan sonra dövlətimizin başçısı mərasimdə çıxış edib. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Ələt Ticarət Limanı Xəzər dənizində ən böyük limandır. Biz bu limanın tikintisi ilə, eyni zamanda, Xəzər dənizində əməkdaşlığı daha da dərinləşdirəcəyik. «Bu liman Xəzər dənizində ən böyük ticarət limanıdır

və bayaq qeyd etdiyim kimi, bütün Xəzər dənizi ölkələrə xidmət göstərəcək. İlk növbədə, Azərbaycana xidmət göstərəcək. Bizim ərazimizdən daşınan tranzit yüklərin həcmi artacaq, onsuz da artır.

Bu ilin göstəricilərinə görə tranzit yüklərin həcmi artıb. Azərbaycanın ölverişli coğrafi vəziyyəti bizə imkan verir ki, gələcəkdə tranzit imkanlarımızı daha da genişləndirək».

2 | «Əsrin müqaviləsi» - yeni neft strategiyasının şanlı səhifəsi

3 | Həyatın yığım sığortası: qoruyur və qazandırır

4 | Azərbaycanın iqtisadi artım proqnozu yeniləndi

5 | Qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmalar artır

2015-ci il dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihəsi müzakirə edilib

Sentyabrın 18-də Maliyyə Nazirliyində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə təqdim olunmuş 2015-ci il dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihəsinin və sonrakı üç il üçün icmal büdcənin göstəricilərinin müzakirəsinə və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş kollegiya iclası keçirilib.

Maliyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, maliyyə naziri Samir Şərifov gələn ilin dövlət büdcəsi layihəsinin strukturu və əsas prioritetləri barədə məlumat verərək bildirib ki, 2015-ci il və sonrakı üç il üçün dövlət büdcəsi xərclərinin layihəsi «Büdcə sistemi haqqında» Qanuna müvafiq olaraq ölkənin əsas makroiqtisadi proqnoz göstəriciləri, büdcədən maliyyəyə və maliyyəyə yardım alan təşkilatların real büdcə

sifarişləri və gözlənilən büdcə gəlirləri nəzərə alınmaqla hazırlanıb.

S.Şərifov vurğulayıb ki, gələn ilin dövlət büdcəsi layihəsinin xərcləri Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi sosial siyasətin davam etdirilməsi və digər prioritet hədəflərə nail olunması üçün maliyyə təminatı yaradacaq. O cümlədən iqtisadi və sosial islahatlara dəstək olmaq, dövlətin müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək, iqtisadi, ərzaq, ekoloji təhlükəsizliyi təmin etmək, investisiya və sosial proqramların, xarici borc və öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə, qeyri-neft sektorunun inkişafına nail olmaq 2015-ci il və sonrakı üç il üçün qarşıda duran vəzifələr sırasına daxildir.

Büdcə şəffaflığı məsələsinə toxunan nazir qeyd edib ki, artıq bir neçə ildir dövlət və icmal büdcələrinin layihələri Azərbaycan

Respublikası Milli Məclisinə təqdim olunmazdan əvvəl Maliyyə Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilərək ictimai müzakirəyə çıxarılır. Bununla yanaşı, büdcənin parametrləri barədə əhalini maarifləndirmək məqsədilə sadə və anlaşıqlı dildə vətəndaşın büdcə bələdçisi hazırlanıb və bütün bunlar ictimaiyyətə, o cümlədən vətəndaş cəmiyyəti institutları və beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən böyük maraqla qarşılanır.

Kollegiya iclasında qeyd olunub ki, Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi və büdcə zərfinə daxil olan digər sənədlər hazırlanaraq vaxtından əvvəl Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib. Növbəti həftə Nazirlər Kabinetində 2015-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinin geniş müzakirəsinin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

«Əsrin müqaviləsi» - yeni neft strategiyasının şanlı səhifəsi

«Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda «Azəri», «Çıraq» yataqlarının və «Günəşli» yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında» Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə dünyanın tanınmış neft şirkətləri arasında müqavilə imzalanmasının 20-ci ildönümü tamam oldu.

Öz tarixi, siyasi və beynəlxalq əhəmiyyətinə görə «Əsrin müqaviləsi» adını alan bu möhtəşəm layihədə dünyanın səkkiz ölkəsinin (Azərbaycan, ABŞ, Böyük Britaniya, Rusiya, Türkiyə, Norveç, Yaponiya və Səudiyyə Ərəbistanı) 13 ən məşhur neft şirkəti (Amoco, bp, MakDermott, Yunokal, ARDNŞ, LUKOyl, Statoyl, Exxon, Türkiyə Petroları, Pen-

ziş imzalandı. 1999-cu ilin aprelində Bakı-Supsa neft kəməri və Gürcüstanın Qara dəniz sahilindəki Supsa ixrac terminalı istismara verildi.

Lakin bu da kifayət etmirdi. Bakı-Supsa və Bakı-Novorossiysk boru kəmərləri Azərbaycanın getdikcə artan iri neft həcmələrini dünya bazarına ixrac etmək iqtidarında deyildi. Məhz buna görə də əsas ixrac

yard ABŞ dolları məbləğində sərmayə qoyulub. Hazırda Azərbaycandan neft və neft məhsulları dünyanın 30 ölkəsinə, qaz isə Gürcüstana, Türkiyəyə, Rusiyaya, İrana və Yunanıstana nəql edilir.

Neft strategiyasının son illər ölkəmizə gətirdiyi böyük dividendlərdən biri də Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə böyük ümidlər bəslənən təbii qaz ixracatçısına çevrilməsidir. 1999-cu ilin iyununda etdiyi 1,2 trilyon kubmetr qazdan və 240 milyon ton kondensatdan ibarət olan nəhəng «Şahdəniz» yatağının kəşf edilməsi və «Şahdəniz» qaz layihəsinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi Azərbaycanı dünyaya böyük miqdarda qaz ixrac edən bir ölkə kimi tanıtdı.

zoyl, İtoçu, Remko, Delta) iştirak edirdi. Bununla da müstəqil dövlətimizin neft strategiyası və doktrinasının əsası qoyuldu. Bu qlobal layihə Azərbaycanın suveren dövlət kimi öz təbii sərvətlərinə sahib çıxmaq, milli mənafelərini, iqtisadi və strateji maraqlarını müdafiə etmək əzmini bütün dünyaya göstərdi, dövlət müstəqilliyinin mühüm təminatına çevrildi. Ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında hazırlanmış «Əsrin müqaviləsi» respublikamızın salnaməsinə yeni neft strategiyasının şanlı səhifəsi kimi yazılıb. Bu müqavilə həm karbohidrogen ehtiyatlarının miqdarına, həm də qoyulan sərmayələrin həcminə görə dünyada bağlanan ən iri sazişlər siyahısına daxildir.

1997-ci ilin noyabrının əvvəlində «Əsrin müqaviləsi» çərçivəsində «Çıraq» platformasından ilkin neft alındı. Noyabrın 12-də bu münasibətlə platformada ulu öndər lider Heydər Əliyevin, layihənin əməliyyatçısı olan bp şirkəti və tərəfdaşlarının nümayəndələrinin, xarici ölkələrdən gəlmiş qonaqların iştirakı ilə təntənəli mərasim keçirildi. Bu, Azərbaycanın yeni neft strategiyasının uğurlarının başlanğıcı idi. Həmin hadisə ilə Azərbaycanın neft sənayesinin olaqadər olduğu istehsal obyektlərinin beynəlxalq standartlara uyğun qurulmasının təməli qoyuldu. 1996-cı ilin yanvar ayında Azərbaycanın neftinin Bakı-Novorossiysk marşrutu ilə nəql olunması haqqında Rusiya Federasiyası ilə Azərbaycan Respublikası arasında hökumətlərarası saziş imzalandı. 1997-ci ilin oktyabrında həmin xətt istifadəyə verildi. «Əsrin müqaviləsi» çərçivəsində hasil ediləcək böyük neft həcmələri ilə müqayisədə bu kəmərin ötürücülük qabiliyyəti məhdud olduğundan ixrac boru kəmərlərinin çoxvariantlılığının zəruriliyi məsələsi ortaya çıxdı və alternativ variantlar üzərində ciddi iş aparılmağa başlandı. 1997-ci ildə neftin Qara dənizə çıxarılması üçün Bakı-Supsa marşrutu ilə nəqli haqqında Azərbaycan və Gürcüstan arasında sa-

zamlı neft boru kəmərinin qısa zamanda inşası zərurəti yarandı. Belə olan təqdirdə, ulu öndər Heydər Əliyev Bakı-Novorossiysk (BTC) əsas ixrac neft boru kəməri ideyasını gündəmə gətirdi. Respublikamızın hədəfə çatmaq üçün kifayət qədər neft olmayacağı barədə fikir yaratmağa çalışır, bu ideyanı utopiya hesab edirdilər. Lakin zaman zaman ulu öndər Heydər Əliyevin bu konsepsiyasının tamamilə real, həm də iqtisadi cəhətdən səmərəli olduğunu göstərdi. 2006-cı ilin mayında Azərbaycan nefti BTC kəməri vasitəsilə Ceyhan limanına çatdırıldı. Hazırda bu kəmərin əhəmiyyəti bütün dünyada birmənalı etiraf olunur.

Bu gün ulu öndər Heydər Əliyevin adı daşıyan Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri, eyni zamanda, ümumilikdə beynəlxalq enerji təhlükəsizliyi sistemi baxımından, xarici ölkələrdən gəlmiş qonaqların iştirakı ilə təntənəli mərasim keçirildi. Bu, Azərbaycanın yeni neft strategiyasının uğurlarının başlanğıcı idi. Həmin hadisə ilə Azərbaycanın neft sənayesinin olaqadər olduğu istehsal obyektlərinin beynəlxalq standartlara uyğun qurulmasının təməli qoyuldu. 1996-cı ilin yanvar ayında Azərbaycanın neftinin Bakı-Novorossiysk marşrutu ilə nəql olunması haqqında Rusiya Federasiyası ilə Azərbaycan Respublikası arasında hökumətlərarası saziş imzalandı. 1997-ci ilin oktyabrında həmin xətt istifadəyə verildi. «Əsrin müqaviləsi» çərçivəsində hasil ediləcək böyük neft həcmələri ilə müqayisədə bu kəmərin ötürücülük qabiliyyəti məhdud olduğundan ixrac boru kəmərlərinin çoxvariantlılığının zəruriliyi məsələsi ortaya çıxdı və alternativ variantlar üzərində ciddi iş aparılmağa başlandı. 1997-ci ildə neftin Qara dənizə çıxarılması üçün Bakı-Supsa marşrutu ilə nəqli haqqında Azərbaycan və Gürcüstan arasında sa-

zamlı neft boru kəmərinin qısa zamanda inşası zərurəti yarandı. Belə olan təqdirdə, ulu öndər Heydər Əliyev Bakı-Novorossiysk (BTC) əsas ixrac neft boru kəməri ideyasını gündəmə gətirdi. Respublikamızın hədəfə çatmaq üçün kifayət qədər neft olmayacağı barədə fikir yaratmağa çalışır, bu ideyanı utopiya hesab edirdilər. Lakin zaman zaman ulu öndər Heydər Əliyevin bu konsepsiyasının tamamilə real, həm də iqtisadi cəhətdən səmərəli olduğunu göstərdi. 2006-cı ilin mayında Azərbaycan nefti BTC kəməri vasitəsilə Ceyhan limanına çatdırıldı. Hazırda bu kəmərin əhəmiyyəti bütün dünyada birmənalı etiraf olunur.

2006-cı ildən yataqda hasilata başlandı. «Şahdəniz-1» layihəsi üzrə hasil olunan qaz Gürcüstan və Türkiyəyə ixrac edilməsi məqsədilə Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (Bakı-Tbilisi-Ərzurum) tikilib istifadəyə verilib. 2006-cı ildən etibarən bu yataqdan hasil olunan qaz Səngəçal terminalında ilkin emaldan keçirilərək ümumi uzunluğu 997 kilometr, ötürmə qabiliyyəti ildə 20 milyard kubmetr təşkil edən Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri vasitəsilə Gürcüstana və Türkiyəyə ixrac olunur. İşlənmənin əvvəlindən «Şahdəniz-1» yatağından 14 milyon ton kondensat və 54 milyard kubmetr qaz hasil edilir. 2014-cü il sentyabrın 1-dək «Şahdəniz-1» layihəsi üzrə Cənubi Qafqaz Boru Kəməri ilə Gürcüstana 4 milyard kubmetr, Türkiyəyə isə 29 milyard kubmetr qaz verilib.

«Şahdəniz-2» layihəsi çərçivəsində isə hasil olunacaq qazın uzunmüddətli sazişlər əsasında Avropa İttifaqı ölkələrinə ixrac edilməsi üçün mühüm addımlar atılıb, Trans-Anadolu (TANAP) və Trans-Adriatik (TAP) qaz boru kəmərlərinin inşasına dair sazişlərə imzalanıb. 2018-ci ilin ortalarında istismara veriləcəyi gözlənilən TANAP-ın ilkin nəqliyə gətirici 16 milyard kubmetr, 2023-cü ildə 23 milyard kubmetr, 2026-cı ildə isə 31 milyard kubmetr olacaq.

2013-cü il iyunun 28-də «Şahdəniz» konsorsiumu «Şahdəniz-2» layihəsi çərçivəsində hasil olunacaq qazın Yunanıstan, İtaliya və Cənub-Şərqi Avropadakı istehlakçılara çatdırılması üçün Trans-Adriatik Boru Kəmərinin seçildiyini elan etdi. Uzunluğu 870 kilometr olan və ilkin olaraq 5,2 milyard ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirilən TAP layihəsi Cənubi Qafqaz qaz kəmərinin (Bakı-Tbilisi-Ərzurum) və Trans-Anadolu qaz kəmərinin davamıdır. Bu boru kəməri «Şahdəniz-2» yatağından çıxarılan qazın Yunanıstan və Albaniya vasitəsilə, Adriatik dənizi ilə İtaliyanın cənubuna, oradan da Qərbi Avropaya nəqli nəzərdə tutulur.

Çağrı Mərkəzi anket sorğusu keçirir

Bu, mərkəzin xidmətlərinin qiymətləndirilməsinə və təkmilləşdirilməsinə şərait yaradacaq

Vergilər Nazirliyinin «195» Çağrı Mərkəzi göstərdiyi xidmətlərlə vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsinə çalışır.

Vətəndaşların müraciətlərinin diqqətlə dinlənilməsinə və suallara ətraflı izahın verilməsinə xüsusi həssaslıqla yanaşan mərkəz tərəfindən vergi ödəyicilərinə vergi qanunvericiliyi və onun tətbiqi, nazirliyin göstərdiyi elektron xidmətlər barədə məlumat verilib, eləcə də vergi orqanları əməkdaşlarının qanunvericiliyin tələblərini pozması halları barədə müraciətlər qəbul edilir.

Çağrı Mərkəzi xidmətləri can-

lı, avtomat rejimdə və mesaj xidməti vasitəsilə həyata keçirir. Xidmətlərin səviyyəsinin və keyfiyyətinin müəyyən edilməsi və ölcülməsi məqsədilə nazirliyin rəsmi internet saytında anket sorğusu keçirilir. Sorğuda iştirak edənlər Çağrı Mərkəzinin fəaliyyətinə qiymət vermək üçün 20 suala cavab verməlidirlər. Sorğu anketində «Çağrı Mərkəzinin fəaliyyətindən razısınız mı?», «Mərkəzin xidmətlərindən hansı müddətdən bir istifadə edirsiniz?», «Mərkəz əməkdaşlarının sizə qarşı münasibətindən razısınız mı?», «Müraciət və rəqəblərinizə cavab verilməsi müddəti sizi qane edirmi?», «İstifadə

olunan səsli menyü işinizə yararlıdır?» və s. kimi suallara yer verilib. Sorğuda iştirak edən hər kəsin Çağrı Mərkəzində göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi üçün təklif vermək imkanı var.

Qeyd edək ki, 2011-ci ildə «Beynəlxalq Sertifikatlaşdırma və Sorğu Mərkəzləri İnstitutu» tərəfindən keçirilmiş auditin nəticəsinə əsasən, Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə Standartlaşma üzrə Avropa Komissiyası tərəfindən EN-15838 standartlarına uyğunluğu barədə keyfiyyət sertifikatı verilməmişdir.

AYTƏN

Pensiya kartı ilə faizsiz kredit imkanları

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı pensiya kartları sahiblərinə faizsiz kredit əldə etmək imkanı yaradan «Pensiya+» xidmətinin əhatə dairəsini genişləndirir. Artıq bankın «Pensiya+» xidmətinə 150 ticarət məntəqəsi qoşulub.

Bütün pensiya kartı sahibləri «Riyadfarm», «Avesta Farm» və «Azəri-Med» şirkətlərinin apteklərində, «Oksigen» klinikasında, «Neptun», «Araz», «Makromarket», «Armo Store», «Rahat», «Favorit»,

«Everest» və «Bolmart» supermarketlər şəbəkələrində nağdsız ödənişlərə alış-veriş edə bilərlər. Hazırda bu xidmət 20-dən artıq müəssisəni də əhatə edir. Yaxın gələcəkdə müəssisələrin sayı artırılacaq və ölkənin regionlarını da əhatə edəcək. «Pensiya+» xidməti çərçivəsində bütün pensiya kartlarının sahibləri avtomatik olaraq 100 manat məbləğində hər ay yenilənən faizsiz kredit limitini əldə edə bilərlər. Bununla belə, təqaüdüçünün müraciəti əsasında bu məbləğ artırıl da bilər. Xidmət pulsuzdur, təqaüdüçü-

dən heç bir əlavə komisiya haqqı və ya kredit faizi tutulmur.

Kredit limiti yalnız müəyyən ticarət müəssisələrində nağdsız alış-veriş zamanı, həmçinin, ABB-nin bankomatları və rəsmi internet sahifəsində kommunal ödənişlərin aparılması üçün istifadə oluna bilər. Kredit limitinin istifadəsi pensiya vəsaiti tam xərcləndikdən sonra mümkündür. Yaranmış borc növbəti ayın pensiya məbləğindən avtomatik şəkildə tutulur. Borc tam ödənildikdən sonra kredit limiti yenidən aktivləşdirilir.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlsp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza" sılmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi bildirir ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumatı www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

Həyatın yığım sığortası: qoruyur və qazandırır

Həyatın yığım sığortası insanları ölüm, müəyyən yaşa çatma, ailə başçısının və ömək qabiliyyətinin itirilməsinə görə gəlirlərin azalması və s. kimi hallardan sığortalayaraq, həmin hallar baş verən zaman maliyyə vəsaiti ilə təmin edir. Yığım tərkibli həyat sığortasının özəlliyi bundadır ki, o, təkcə həyatımızı sığortalamır, həmçinin bəzi vergi güzəştlərindən və yığılmış vəsaitlərin investisiya faizlərindən gəlir əldə etməyə şərait yaradır. Həyatın yığım sığortası - bank depozitlərinə yaxşı alternativdir.

Həyatın yığım sığortası ilə bağlı suallarımızı cavablandıran «PAŞA Həyat» Sığorta Şirkətinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Elnur Hüseynquluyev bildirdi ki, Azərbaycanda həyat sığortası xidmətləri ölkənin sığorta bazarının yeni bir sahəsi kimi xarakterizə olunur: «Həyatın yığım sığortası sığorta olunanın müqavilə müddətindən sonuna qədər yaşaması və ya bu müddət ərzində ölməsi halında müqavilədə nəzərdə tutulmuş məbləğin sığorta şirkəti tərəfindən sığorta olunana ödənilməsinə nəzərdə tutulan sığorta məhsuludur. Müqavilə müvafiq lisenziyaya malik həyat sığortası şirkəti ilə, əsasən, işəgötürənlə ömək müqaviləsi əsasında işləyən şəxslər arasında bağlanılır. Adətən, həyat sığortası üzrə müqavilə iki yolla bağlanılır. Birinci halda istənilən müəssisə, idarə və təşkilatda çalışan şəxs sığorta şirkətinə birbaşa müraciət edərək həyatın yığım sığortası üzrə müqavilə bağlayır. Bu müqavilə ikitərəfli qaydada (sığortaçı ilə sığortalı arasında) bağlanılır. Həmin müqaviləni işçi çalışdığı işəgötürənə təqdim edir və təşkilat hər ay müqavilədə qeyd olunan məbləği işçinin öməkhaqqından çıxır və göstərilmiş məbləğə uyğun gəlir vergisi və məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını həmin məbləğə əlavə edərək həmin sığorta şirkətinin hesabına köçürür. İkinci halda isə müqavilə üçtərəfli qaydada (sığorta şirkəti, işəgötürən və sığorta olunan arasında) bağlanılır».

Yığım sığortasının əhəmiyyəti

Bu sığorta məhsulunun əhəmiyyəti, ilk növbədə, ömək müqavilələrinin rəsmiləşdirilməsi, ömək müqavilələrinin (kontrakt-

nın bağlanmasının zəruriliyi və tətbiq edilən vergilərin, məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının işçilərin xeyrinə işlədiyi barədə onları maarifləndirməkdən ibarətdir. E.Hüseynquluyevin bildirdiyinə görə, bu sığorta növünün tətbiqi ilə ömək müqaviləsinin bağlanması və gəlirlərinin rəsmiləşdirilməsində işçinin marağı əhəmiyyətli dərəcədə artır. Vətəndaş anlayır ki, onun gəlirləri rəsmiləşsə, dövlətin bu sahədə tətbiq etdiyi vergi və digər güzəştlərdən istifadə imkanı olacaq və daha çox gəlir əldə edəcekdir. Bu sığorta növünün əsas üstünlüklərindən biri də işçilərin müqavilədə göstərilmiş məbləğ üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqlarından və vergidən azad olmasının onların iş yerində qalmasına stimül verməsidir. Bundan başqa, bu sığorta növü təkcə yığım xarakterli deyildir, həm də ölüm riskindən də sığortalayır. Əlbəttə, sığorta şirkəti olaraq heç kimə bu riskə görə sığorta ödənişi arzulamırıq. Lakin nə qədər acınacaqlı olsa da, insanın həyatda nə ilə qarşılaşacağına əvvəlcədən müəyyən etmək mümkün deyil. Ən azı, bu riskin baş verməsi halında şəxs öz yaxınlarını, heç olmasa, maddi cəhətdən dəstəkləməsi olacaq».

E.Hüseynquluyev müqavilə şərtləri ilə bağlı məlumat verərək bildirdi ki, müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq, həyatın yığım sığortası üzrə şəxs iki sığorta riskindən (ölüm və müəyyən yaşa,

müddətə qədər yaşamaq) sığortalana bilər. Minimum 3 illik bağlanılan həyatın yığım sığortası müqavilələrində qanunvericiliklə vergi və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə güzəştlər nəzərdə tutulduğundan, bu sığorta növü üzrə müqavilələr adətən 3 illik və ömək münasibətlərində olan şəxslər tərəfindən bağlanılır.

Həyat sığortası həm də investisiya - sərfəli yatırım rolu oynayır. Bu nə deməkdir? Ekspertin fikrincə, adətən, həyatın yığım sığortası bağlayan şəxslərin əsas hədəfi öz gələcək həyatları üçün müxtəlif məqsədlər naminə (ev, maşın almaq və digər böyük xərc tələb edən işlər) pul toplamaqdır: «Yığım sığortası kommersiya banklarının təklif etdiyi əmanət xidmətlərinə bənzəyir. Amma bank əmanətlərindən fərqli olaraq, bu məhsulu əldə edən şəxs gələcək məqsədlər üçün güzəştli şərtlərlə pul yığmaqla yanaşı, həyatını ölüm halından da sığortalamış olur. Müqavilə müddətində ölüm baş verəyən halda, sığorta olunanın faydalanacaq şəxs kimi müəyyən etdiyi vətəndaş sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş məbləğdə sığorta ödənişi verilir. Bir sözlə, həyatın yığım sığortasını, həmçinin, yeni gəlir mənbəyi də hesab etmək olar».

Həyatın yığım sığortasında vergi güzəştləri

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş

İdarəsinin idarə rəisi Şamil Ərəbov həyatın yığım sığortasına vergi güzəştləri haqqında açıqlamasında bildirdi ki, Vergi Məcəlləsi ilə 3 ildən az olmayan müddətə bağlanan müqavilə ilə həyatın yığım sığortası üzrə işəgötürənin Azərbaycan Respublikası sığortaçılarına ödədikləri sığorta haqları həyatın yığım sığortası üzrə müqavilənin qüvvəyə mindiyi andan etibarən 3 il müddət keçdikdən sonra sığorta olunana və faydalanacaq şəxsə ödənilən hər hansı məbləğlər gəlir vergisindən azad edilir: «Fiziki şəxsin Azərbaycan Respublikası sığortaçıları ilə 3 ildən az olmayan müddətə bağlanmış və sığorta ödənişinin sığorta müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi andan etibarən 3 illik müddət keçdikdən sonra verilməsini nəzərdə tutan həyatın yığım sığortası üzrə bağladığı sığorta müqaviləsi əsasında ödənilməli olan sığorta haqqı vergitutma məqsədləri üçün işəgötürən tərəfindən fiziki şəxsin maddəli işlə əlaqədar gəlirindən çıxılaraq bank vasitəsilə sığortaçının bank hesabına köçürüldüyü halda, fiziki şəxsin maddəli işlə əlaqədar aylıq gəlirindən həmin sığorta haqqı çıxıldıqdan sonra qalan hissəsindən Vergi Məcəlləsinin 101.1-ci maddəsinə uyğun olaraq gəlir vergisi tutulur.

Həyatın yığım sığortası müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə sığortaçı tərəfindən işəgötürəndən müqavilənin qüvvədə olduğu dövr üçün sığorta olunanın maddəli işlə əlaqədar aylıq gəlirləri və aylar üzrə tutulmuş gəlir vergisi barədə müvafiq arayış alınmalı və aylar üzrə ödənilmiş sığorta ödənişləri sığortalıdan vergi tutulan aylıq gəlirinə əlavə edilməklə Vergi Məcəlləsinin 101.1-ci maddəsinə uyğun olaraq gəlir vergisi tutulmalı və işəgötürənin tutduğu gəlir vergisi nəzərə alınmaqla yaranmış müvafiq gəlir vergisinin məbləği sığortaçı tərəfindən dövlət büdcəsinə köçürülməlidir».

Qeyd edək ki, yığım sığortası həyat sığortası məhsuludur və hazırda Azərbaycanda həyat sığortası xidmətləri göstərən 3 sığorta şirkəti mövcuddur. Bunlar «PAŞA Həyat», «Qala Həyat» və «Atəşgah Həyat» sığorta şirkətləridir.

Fəxryyə İKRAMQIZI

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Vergi inzibatçılığı və inzibatçılıq xərcləri

İnzibatçılıq (latınca - administrate) dedikdə hər hansı prosesin, işin və s. əmlə, göstərişlə bürokratik qaydada idarə edilməsi başa düşülür. Konkret idarə obyektindən asılı olaraq, inzibatçılıq da dəyişir və bu zaman vergi inzibatçılığı da istisna təşkil etmir. Onun mahiyyətinə müasir ədəbiyyatlarda müxtəlif yanaşmalar var.

Vergi inzibatçılığını bazar iqtisadiyyatı şəraitində vergi orqanlarının fəaliyyətinin koordinasiyasını həyata keçirən vergi münasibətlərinin idarə edilməsi sistemi kimi xarakterizə edirlər. Bu yanaşmada vergi inzibatçılığının predmeti vergi münasibətləri, obyekt isə bu münasibətlərin idarə edilməsi sistemidir.

Daha bir yanaşma ondan ibarətdir ki, vergi inzibatçılığı vergi ödəyiciləri üzərində müəyyən səlahiyyətlərə malik vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən «vergi istehsalını» idarə edilməsi prosesidir. Bu yanaşmada vergi inzibatçılığının predmeti vergi istehsalı, obyekt isə bu istehsalın idarə edilməsi prosesi, subyekt isə vergi administrasiyasıdır. Bu yanaşmada iki son dərəcə əhəmiyyətli element: vergi istehsalı və vergi administrasiyası mövcuddur. Burada «vergi istehsalı» termini heç də təsadüfi seçilməmişdir. O, vergilərin hesablanması və ödənilməsi ilə bağlı bütün mümkün aspektləri daha yaxşı xarakterizə etməyə, həmçinin onların hesablanması və ödənilməsinə nəzarətə imkan verir. Lakin onun aydın görünən üstünlüyünə baxmayaraq, «istehsal» termini vergitutmada çox dar çərçivədə istifadə olunur.

Bəzi mütəxəssislər vergi istehsalına iki: vergi-hüquq və inzibati-hüquq kateqoriyası mövqeyindən yanaşır. Birinci halda vergi istehsalı özümlü də daha dar mənada vergilərin hesablanması və ödənilməsi ilə əlaqədar vergi ödəyicilərinin hüquqi öhdəliklərinin icrası qaydalarını müəyyən edən, qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş üsul və metodların məcmusu kimi göstərir. Beləliklə, bu mövqedən yanaşdıqımız zaman vergi istehsalı bu istehsalın iki əsas - vergilərin hesablanması və ödənilməsi mərhələlərini, yəni vergi öhdəliyinin icrasını təmin edən qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydalarla.

Vergi istehsalına inzibati-hüquqi mövqedən yanaşdıqda o, vergi ödəyicisinin vergi öhdəliyinin icrası qaydası kimi bu istehsalın hər bir müvafiq mərhələsinə uyğun olan vergi administrasiyalarının uçot-nəzarət səlahiyyətləri ilə tamamlanır. Vergi istehsalı vergi administrasiyalarının ödəyicilərin və vergitutma obyektlərinin uçotu, vergitutma bazasının tam hesablanması, vergi dərəcələrinin düzgün tətbiqi, vergi güzəştlərinin tətbiqinin əsaslandırılması, ödənişlərin vaxtında və düzgün edilməsi üzərində nəzarət səlahiyyətləri ilə əhatə olunur.

Vergi istehsalı - vergi ödəyicilərinin vergi öhdəliklərinin könüllü icrası qaydalarını müəyyən edən qanunvericiliklə təyin olunmuş üsulların və metodikaların, habelə vergi administrasiyalarının nəzarət, tənzimləmə və onların öhdəliklərinin məcburi icrasını təmin etmək səlahiyyətlərinin məcmusudur.

Beləliklə, daha geniş mənada vergi istehsalı vergi ödəyiciləri və vergi administrasiyalarının paralel olaraq həyata keçirdikləri vergi istehsalının məcmusudur. Onun əsas məqsədi bu istehsalın nəticələrinin, yəni hesablanmış və ödənilmiş vergilərin həcmimin eyniliyidir (identikliyi). Əks halda, vergi ödəyiciləri əlavə hesablamalar, maliyyə sanksiyaları və digər inzibati tədbirlərə məruz qalır. Vergi orqanları isə əlavə məhkəmə çəkişmələrinə, vaxt və insan resursları itkilərinə məruz qalır. Vergi ödəyicisi tərəfindən həyata keçirilmiş vergi istehsalının nəticələri ilə vergi administrasiyaları tərəfindən alınmış nəticələr arasında fərqin yaranması zamanı onların razılaşdırılması üçün əlavə prosedura ehtiyac yaranır. Belə razılaşma, adətən, məhkəmə vasitəsilə reallaşdırılır ki, burada düzgün tərəfin nəticələrinin əks tərəf üçün qəbulu məcburi xarakter daşıyır.

Vergi administrasiyaları - vergi ödəyicilərinə münasibətdə qanuni əsaslarla müəyyən edilmiş inzibati hakimiyyət səlahiyyətlərinə malik olan vergi orqanlarıdır. Vergi orqanlarının inzibatçılıq səyləri heç də qanunvericiliklə müəyyən olunmuş vergilərin və onların dərəcələrinin tətbiqindən az əhəmiyyət kəsb etmir. Belə ki, iqtisadiyyatın izafi yükünü müəyyən edən vergilər və onların müvafiq dərəcələri nəzərəcarpacaq dərəcədə qonaqbəxş olsa da, mürəkkəb və ağır inzibatçılıq və əmələmə xərcləri vergi sistemini səmərəsiz edə bilər. Ona görə də vergi sisteminin səmərəliliyini müəyyən edən izafi yükün optimallaşdırılması tədbirləri ilə yanaşı, onun sadə və şəffaflığı təmin edən inzibatçılıq və əmələmə xərclərinin də minimumlaşdırılması vacibdir.

Vergi gəlirləri, əsasən, hökumətin ehtiyaclarının (xərclərinin) maliyyələşdirilməsi üçün yığılır, vergilərin yığılmasının yüksək qiyməti dövlətin xəzinəsinə çatan xalis vergi gəlirini azaldır. Eyni zamanda, özəl sektorun məhsuldar fəaliyyəti üçün vergi ödəyiciləri tərəfindən öz vergi öhdəliklərini yerinə yetirmələri ilə bağlı olan və əmələmə xərcləri adlandırılan maliyyə itkiləri azaldılmalıdır. Səmərəli vergi sisteminin kriteriyalarından biri sadə inzibatçılıq və aşağı inzibatçılıq xərcləridir. Bu xərclər vergi gəlirlərinin önəmli bir hissəsini təşkil edərsə, vergi sisteminin yenidən qurulması və modernləşdirilməsi zərurətə çevrilir.

Vergi daxilolmalarının təhlili həyata keçirilərkən vergi siyasəti institutları səmərəliliyi və paylanmış təsirləri, eləcə də potensial gəliri əldə etmək baxımından sistemi qiymətləndirmək üçün müxtəlif analitik alətlərdən (vasitələrdən) istifadə edir. Bu halda müxtəlif parametrlər arasında sinxron qarşılaşdıqı təhlil və bu parametrlərin dəyişikliklərinin əmələ gətirdiyi təsiri araşdırmağa imkan verən mikrosimulyasiya modellərindən istifadə etmək xüsusilə faydalıdır.

Bələdiyyə vergiləri avtomatlaşdırılır

«Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında» Qanunun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanına əsasən, yerli vergi və ödənişlərin hesablanması və ödənilməsi sahəsində bələdiyyələrə metodiki rəhbərliyin göstərilməsi Vergilər Nazirliyinə həvalə olunmuşdur.

Bununla əlaqədar bələdiyyə orqanları ilə aparılmış məlumatlandırma və maarifləndirmə işlərindən əlavə, Vergilər Nazirliyi tərəfindən 2005-ci ildə yerli vergilər və ödənişlər barədə «Fiziki şəxslərin əmlak və torpaq vergisinin hesablanması haqqında» iki metodiki göstəriş, «Yerli tikinti materiallarına görə mədən vergisinin bəyannaməsi»nin forması, 2006-cı ildə 30-a yaxın hüquqi normativ sənəd hazırlanaraq bələdiyyələrin istifadəsinə verilmiş, beləliklə, yerli vergilərin toplanması mexanizmləri müəyyən olunmuşdur.

Vergilər Nazirliyi bələdiyyələrin vergi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üçün ardıcıl islahat işləri aparılır. Bu işlərdən biri kimi nazirlik tərəfindən seçilmiş bələdiyyələrdə vergilərin yığımının avtomatlaşdırılması prosesi başlanmışdır. Artıq bələdiyyələrin vergi informasiya sisteminin (BVİS) avtomatlaşdırılması üzərində iş başa çatdırılıb. Sistem hazırlanması za-

manı nazirlik bələdiyyələrin nümayəndələri ilə 500-ə yaxın görüş keçirib. Proqram təminatı «Cybernet» şirkəti tərəfindən hazırlanıb. Bu sistemin işi bələdiyyə gəlirlərinin ödənişi ilə bağlı bütün əməliyyatların avtomatlaşdırılmasına imkan verir. Bələdiyyə vergi ödəyiciləri olan fiziki şəxslər bu vergiləri bələdiyyələrə gəlmədən ödəmək imkanı əldə edəceklər.

«Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər haqqında» Qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, bələdiyyələr tərəfindən yerli vergi və ödənişlərin nağd şəkildə qəbul olunması qadağandır. Yerli vergi və ödənişlərin ödənilməsi banklar, poçt rabitəsinin milli operatoru, habelə mövcud nağdsız ödəmə vasitələri ilə həyata keçiriləcəkdir.

Ədliyyə Nazirliyi yanında Bələdiyyələr İş Mərkəzinin rəisi Mehdi Səlimzadənin sözlərinə görə, bələdiyyələr bu sistem tətbiqini onlarla dövlət arasında əlaqələrin yaxşılaşdırılmasına yönəlmiş addım kimi qiymətləndirirlər. Vergi ödəyicilərinin uçotu sisteminin avtomatlaşdırılması və mərkəzləşdirilməsi, şəhadətnamə və eyniləşdirmə nömrələrinin verilməsi, bələdiyyə gəlirlərinin onlayn ödənişinin tətbiqi və daxili sənəd dövriyyəsi sisteminin yaradılması uğurlu bir layihədir.

FƏXRİYYƏ

Əmanətlərin sığortalanması

Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən üzv banklardakı 6,073 milyon nəfərin 91%-nin depozit hesabı qorunur. Fondun rəsmi saytında yerləşdirilən məlumata əsasən, 2014-cü ilin II rübündə fiziki şəxslərin cəmi əmanətləri (6 335 mln. manat) ümumi əmanətlərin (maliyyə sektoru istisna olmaqla) 66%-ni təşkil edib.

Cari dövrdə fiziki şəxslərin cəmi əmanətlərinin (6,3 mlrd. manat) 45,2%-ni (2,87 mlrd. manat) qorunmayan əmanətlər, 54,8%-ni (3,47 mlrd. manat) isə qorunan əmanətlər təşkil edib.

Kompensasiya olunan əmanətlər 1 931 mln. manat olub ki, bu da qorunan əmanətlərin 55,0%-ni təşkil edir. Qorunan əmanətlərin 62%-i manatın, 34%-i ABŞ dollarının və 4%-i avronun payına düşür. Hazırda Fondun sığorta ehtiyatları 84,3 mln. manat təşkil edir. Sərbəst vəsaitlərin ida-

rə edilməsi Fondun investisiya siyasətinə uyğun olaraq həyata keçirilir. 69,53 mln. manat məbləğində vəsait dövlət qiymətli kağızlarında yerləşdirilib və orta hesabla illik gəlirlilik 4,34 % təşkil edib. Fondun 5,0 mln. avro vəsaiti isə «Deutsche Asset & Wealth Management International» şirkəti vasitəsi ilə idarə olunur.

Hazırda Fondun iştirakçısı olan bankların sayı 42-dir. Xatırladaq ki, 19 may 2014-cü il tarixindən etibarən üzv banklarda yerləşdirilən qorunan əmanətlər üzrə faiz dərəcəsinin yuxarı həddi 10%-dən 9%-ə endirilib və bu tarixdən üzv banklarda illik 9%-dən yuxarı faiz dərəcəsi ilə yerləşdirilən əmanətlər qorunmayan əmanət hesab edilir.

Qeyd edək ki, sığorta hadisəsi baş verərsə, əmanətin qorunan əmanətinə hər bir sığorta hadisəsinə görə (hər banka görə) ödənilməli olan kompensasiya məbləği 30 min manat təşkil edir.

İnteraktiv vergi xidmətləri

Dövlət başçısının «Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında» fərmanına əsasən, Vergilər Nazirliyi tərəfindən 60 elektron xidmətin göstərilməsi nəzərdə tutulub. Bu günlərdə istifadəyə verilən yeni 4 elektron xidmətlərlə Vergilər Nazirliyi tərəfindən göstərilən xidmətlərin sayı 58-ə çatdı. Bunlar - «Vergi ödəyicisinin təsərrüfat subyektinin (obyektinin) onlayn qeydiyyatı», «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatı», «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatdan çıxarılması» və «ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatın onlayn ləğv edilməsi» xidmətləridir.

«Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatı»

Bu xidmət rezident vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin elektron qaydada qeydiyyatına alınmasını əhatə edir. Elektron xidmət 2 iş günü ərzində yerinə yetirilir, xidmətin göstərilməsi üçün heç bir ödəniş nəzərdə tutulmayıb. Elektron xidmətin göstərilməsi üçün vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin vergi uçotuna alınması barədə ərizə; əsasnamənin, filial, nümayəndəliyin rəhbərinin təyin edilməsi barədə qərarın və filialın, nümayəndəliyin bu fəaliyyətin yerinə yetiriləcəyi ünvanı təsdiq edən sənədlərin surətləri lazımdır. Xidmətin təqdim edildiyi elektron ünvandan (www.e-taxes.gov.az) ərizədə olan məlumatlar interaktiv şəkildə vergi ödəyicisi tərəfindən sistemə daxil edilir, digər sənədlər isə PDF formatda sistemə əlavə edilir.

Xidmətdən istifadə üçün istifadəçinin Vergilər Nazirliyi tərəfindən verilmiş şifrə, parol və ya gücləndirilmiş elektron imzası olmalıdır. Bunlardan istifadə etməklə sistemə daxil olduqda istifadəçiyə təklif olunan ərizə formasını doldurmaq və təsdiq etmək imkanı yaranır. Ərizə iş vaxtı başa çatdıqdan sonra və ya qeyri-ış günündə sistemə daxil edilmişdirsə, bu halda onun icrası həmin gündən sonrakı ilk iş gününün əvvəlində həyata keçirilir.

Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatı barədə ərizə İnternet Vergi İdarəsi portalının «Onlayn Kargüzərlər» bölümü üzərindən işlənir. Bu məqsədlə «Yeni müəciət» düyməsi sıxılır və açılan pəncərədə «Kimə» siyahısından - Vergilər Nazirliyi, «Müəciətin növü» siyahısından - Ərizə, «Sənədin növü» siyahısından - Filialın onlayn qeydiyyatı ərizəsi seçilir və «Qəbul» düyməsi sıxılır. Açılan ek-

randa vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyat məlumatları daxil edilir. İlk olaraq filialın, nümayəndəliyin adı daxil edilməlidir, daha sonra siyahıdan qeydiyyata alınan filial və ya nümayəndəlik olduğu seçilir, filialın, nümayəndəliyin yerləşdiyi daşınmaz əmlakın vergi ödəyicisinin mülkiyyətində və ya icarədə olması barədə bənd seçilir. «Mülkiyyətində olan» bəndi seçildikdə - mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənədin nömrəsi və tarixi daxil edilir, «İcarəyə götürən» bəndi seçildikdə isə icarəyə verənin hüquqi və ya fiziki şəxs olması qeyd edilir. İcarəyə verən hüquqi şəxs olduqda VÖEN, icarəyə verən fiziki şəxs olduqda «DİN» və ya «Miqrasıya» bəndlərindən biri seçilir. Daha sonra PIN-kod, filialın nümayəndəliyinin ünvan məlumatları, fəaliyyət kodu və əlaqə məlumatları daxil edilir.

Filial nümayəndəliyinin əsasnaməsinin surəti, rəhbərin təyin edilməsi barədə qərarın surəti, nümayəndəliyin bu fəaliyyətin yerinə yetiriləcəyi ünvanını təsdiq edən sənədin surəti elektron formada əlavə edilir.

Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatı ilə bağlı bütün əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra «İrəli» düyməsi basılır. Bu halda daxil edilmiş məlumatların yoxlanılması üçün təsdiqləmə ekranı gəlir. İstifadəçi məlumatların doğruluğuna əmin olduqda onu təsdiqləmək üçün «Qəbul» düyməsini basır. Əks halda, imtina etmək üçün «İmtina» düyməsi icra edilir. Təsdiqdən sonra ekrana «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatına alınması barədə ərizə»nin icraya qəbul edilməsi barədə bildiriş çıxır. Ərizə məlumatları sistemə daxil edilərək istifadəçi tərəfindən təsdiqləndiyi andan sistemdə qeydiyyata alınmış olur və ona 16 rəqəmli qeydiyyat nömrəsi verilir.

«Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatı ərizəsi»ni yalnız vergi ödəyicisi olan rezident hüquqi şəxslər təqdim edə bilərlər. Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin ön azı bir fəaliyyət növü olmalıdır və həmin fəaliyyət əsas fəaliyyət kimi qeyd edilməlidir. Digər hallarda ərizənin icraya qəbul edilməsindən imtina edilir. Bu məsələlərə sistem tərəfindən avtomatik nəzarət olunur və ekrana müvafiq mesajlar çıxarılır. Ərizənin göstəriciləri ilə ona elektron formada əlavə olunmuş sənədlərdə kənarlaşmalar aşkar edildikdə, vergi ödəyicisinin filialı, nümayəndəliyi qeydiyyata alınmışdır.

A.NƏBIYEVA

Azərbaycanın iqtisadi artım proqnozu yeniləndi

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) dünya ölkələrinin iqtisadi vəziyyətinə dair hesabatında bəzi dəyişikliklər edib. Sənəddə Asiya və Avropa regionu dövlətlərinin makroiqtisadi inkişaf göstəriciləri, maliyyə-bank sektorundakı sabitlik, ölkələrin daxili və xarici borc öhdəliklərinin durumu, həyata keçirilən pul-kredit siyasəti və digər indekslər yenilənib. Əsas yenilik makroiqtisadi göstəricilər - ümumi daxili məhsul, inflyasiya, investisiya qoyuluşları, maliyyə alətlərinin və bank aktivlərinin indekslərinin dəyişməsi ilə bağlıdır.

AYİB 2014-cü ildə Azərbaycanda ÜDM-in 5,3% olacağını (əvvəlki qiymətləndirmədə bu rəqəm 3,5% idi) proqnozlaşdırır. Bank aktivlərinin 17%, xarici investisiyaların isə 25-30% artacağı gözlənilir. Hesabatda qeyd edilir ki, cari ildə artım dinamikası əhalinin real pul gəlirlərinə müsbət təsir edəcək. Proqnozlara əsasən, inflyasiya 4%-dən çox olmayacaq, valyuta bazasında sabitlik qorunub saxlanacaq, Azərbaycan manatı möhkəmlənəcək.

Hesabatda Azərbaycanın daxili və xarici borc üzrə çətinliyi olmadığını bildirir. Ölkəmizin xarici borcu 3,7 milyard dollar təşkil edir ki, bu da ÜDM-in 8%-dən aşağı rəqəmdir. Strateji valyuta ehtiyatlarından doqquz dəfəyə yaxın az olan bu göstərici maliyyə sabitliyi üçün mühüm rol oynayan faktor sayılır.

AYİB qarşısındakı illərdə Azərbaycanın neft və qaz satışından əldə edəcəyi gəlirlərin və strateji valyuta ehtiyatlarının həcmiyyətli dərəcədə artacağını proqnozlaşdırmaqda yanaşı, ÜDM-də qeyri-neft sektorunun çəkisinin yüksələcəyini də bəyan edib. Mütəxəssislərin fikrincə, hökumət iqtisadiyyatın çoxşaxəli inkişafını təmin etməyə qadirdir. Qeyri-neft sektorunda artımın dəstəklənməsi və neft gəlirlərindən asılılığın azaldılması Azərbaycan üçün xüsusi önəm daşıyır.

Qeyd edək ki, AYİB Azərbaycanla özəl sektora dəstək, kiçik və orta sahibkarlığa maliyyə yardımı mexanizminin təkmilləşdirilməsi, bankların və kredit təşkilatlarının maliyyələşmədə aktiv iştirakının artırılması məqsədilə maliyyə resursları potensialının gücləndirilməsi və digər sahələrdə əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət

Qeyri-neft sektorunda artımın dəstəklənməsi və neft gəlirlərindən asılılığın azaldılması Azərbaycan üçün xüsusi önəm daşıyır

verir. Bank indiyədək Azərbaycanda özəl sektor da daxil olmaqla su təchizatı, enerji, nəqliyyat, bank, biznes və digər sahələrdə 146 layihənin maliyyələşdirilməsinə 2,5 milyard dollar kredit ayrılıb. Kreditlərdən 1,3 milyard dollar dəyərində 10 layihə dövlət zamanəti ilə, 1,2 milyard dollar dəyərində 136 layihə isə özəl sektorun inkişafına yönəldilib. Ötən il Azər-

baycanda həyata keçirilən 17 layihənin maliyyələşdirilməsinə AYİB tərəfindən 163 milyon avro vəsait ayrılıb.

Təşkilatın nümayəndəsi Nik Tesseyman bildirib ki, AYİB özəl sektoru dəstəkləməkdə daha fəal olmaq niyyətindədir. Azərbaycanda rəqabət qabiliyyətli bazarların inkişaf etdirilməsi məqsədilə dövlət və özəl sektorun iştirakı ilə birgə layihənin həyata keçirilməsi planlaşdırılır. Layihə əsas etibarilə özəl müəssisələrin inkişaf etdirilməsinə yardım mexanizminin təkmilləşdirilməsi, xüsusilə də kiçik və orta sahibkarlıq sektoruna diqqətin gücləndirilməsi üçün maliyyə mənbələri əldə etmək imkanlarının artırılmasını nəzərdə tutur. Qurum layihə çərçivəsində özəl sektora birbaşa investisiyaların qoyulmasını maliyyələşdirilməsi, kapitalın beynəlxalq maliyyə bazarlarına istiqamətləndirilməsi, şirkətlərə və hökumətlərə məsləhət xidmətlərinin göstərilməsi kimi fəaliyyətləri həyata keçirəcək. Kənd təsərrüfatı və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahələrində əməkdaşlıq da bankın maraq dairəsindədir.

ELBRUS

Vergilər Nazirliyinin e-kitabxanası ilə tanışlıq

Vergi orqanı əməkdaşlarının vergilərə dair istənilən məlumatı rahat əldə edə bilməsi və yeniliklər barədə məlumatlandırılması baxımından Vergilər Nazirliyinin «Elektron kitabxanası» (www.e-kitabxana.taxes.gov.az) çox önəmli bir vasitəyə çevrilib. Bu unikal yenilik dövlət qurumları arasında yalnız Vergilər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir və bu ideya xarici ölkə nümayəndələrinin də marağına səbəb olub.

qələrini bildirmək üçün müzakirəyə qoşula bilərlər.

«Təklif ver» - altbölməsi vergi qanunvericiliyi və inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsi, həmçinin digər aidiyyəti sahələr üzrə təkliflərin rahat və asan şəkildə təqdim oluna biləcəyi platformadır. Vergi əməkdaşı real praktikada qarşılaşdığı və müvafiq sahədə təkmilləşmənin aparılmasını məqsədmüvafiq hesab etdiyi məsələlər barədə təkliflərini əsaslandırılmış şəkildə bu altbölməyə «Yeni mövzu» düyməsini sıxmaqla daxil edir. Yeni təklif digər əməkdaşlar tərəfindən müzakirə oluna və qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparıla bilər. Funksional sahələr üzrə nazirliyin aidiyyəti struktur vahidləri tərəfindən maraq kəsb edən və vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün əhəmiyyətli olan həmin təklifdən irəli gələn məsələlər həyata keçirilə bilər.

«Ən yaxşı təcrübəni paylaş» - altbölməsi vergi əməkdaşları arasında təcrübə mübadiləsi baxımından əlverişli vasitədir. Funksional sahədə həyata keçirilən və səmərəli nəticə əldə olunan metodlar, iş prinsipləri, fərqli yanaşmalar barədə öz təcrübəsi və ya xarici ölkələrin vergi sisteminə qarşılaşdığı praktikalar barədə məlumatları vergi əməkdaşları bu altbölməyə «Yeni mövzu» düyməsini sıxmaqla əlavə edə bilərlər. Digər əməkdaşlar ən yaxşı təcrübədən faydalanmaq və əlavə məlumat almaq üçün bu altbölmədə fikir mübadiləsinə qoşula bilərlər.

«Münasibət bildir» - altbölməsi gələcəkdə nazirlikdə tətbiq edilməsi gözlənilən layihələr, proqramlar və digər məsələlər barədə müzakirələr və fikir mübadiləsi aparmaq məqsədi daşıyır. Digər təcrübəli və peşəkar əməkdaşların fikir və mövqelərini öyrənmək üçün funksional sahələr üzrə hazırlanan layihələr bu altbölməyə daxil edilir və əməkdaşlar onun vasitəsilə müvafiq layihələrə dair öz fi-

kirlərini, layihənin üstün və zəif tərəflərini, qarşıya çıxan biləcək mümkün problemləri və gözlənilən nəticə barədə münasibətlərini təqdim edə biləcəklər.

Bunlarla yanaşı, «Vergi forumu» bölməsinin digər üstün cəhətləri «Şəxsi kabinetim» və «Özəl mesajlar» xidmətindən istifadəyə verilməsidir. «Şəxsi kabinetim» hər bir vergi əməkdaşı üçün fərdi qaydada yaradılır və onun haqqında məlumatları və zəruri xidmətləri özündə cəmləşdirir. Burada şəxsi profilin redaktə olunması, izlənilən mövzular, seçimlər və digər imkanlar yaradılmışdır. Vergi əməkdaşlarına buraya daxil olaraq şəxsi məlumatlarının yenilənməsi tövsiyə olunur ki, bu da onların forumda səmərəli iştirakına imkan verəcəkdir.

Bölmənin «Özəl mesajlar» xidməti vergi əməkdaşlarına öz aralarında məlumat mübadiləsi və şəxsi yazışmaların aparılmasına əlverişli şərait yaradır. Bu xidmət eyni anda bir məlumatın istənilən sayda vergi əməkdaşına göndərmək imkanı verir ki, bu da hər hansı informasiyanın operativ olaraq vergi sisteminə paylanmasını mümkün edir.

Forumda aparılan müzakirələrin təhlili göstərir ki, burada daha çox vergi qanunvericiliyi və inzibətçiliğinin praktiki aspektləri, vergi sistemi üçün aktual olan məsələlər, təcrübəli vergi əməkdaşlarının maraqlı və dəyərli fikirləri, təkmilləşməyə ehtiyac duyulan sahələrdə yeni və fərqli baxışlar əks olunmuşdur.

Forumda fəallıq göstərən vergi əməkdaşlarının fəaliyyəti tədqiqatçı hesab olunaraq bilik və bacarıqların ötürülməsi, səmərəli diskussiyaların aparılması, vergi qanunvericiliyi və inzibətçiliğinin daha da təkmilləşdirilməsi sahəsində təşəbbüslərinin göstərilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

AYTƏN

aktual

Sahibkarların maraqları qorunur

«Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.1-ci maddəsinə əsasən, yoxlayıcı orqan tərəfindən hesabat dövründə sahibkarlar üçün daha aktual suallar önə çəkilməklə izah olunması tələb edilən normativ hüquqi aktların müddəaları ilə bağlı məsləhətlər verilir və görülmüş işlər barədə illik hesabatlar hazırlanır. Vergi ödəyiciləri üçün daha aktual olan istiqamətlər barədə məlumatlandırma işləri aparmaq məqsədilə Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsi tərəfindən məlumat formaları hazırlanmışdır.

Valyuta sərvətlərinin ödəniş vasitəsi kimi qəbulu, alınıb-satılması və ya dəyişdirilməsi

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 19-cu maddəsinə əsasən, ölkənin pul vahidi manatdır və ölkə ərazisində manatdan başqa pul vahidlərinin ödəniş vasitəsi kimi işlədilməsi qadağandır.

«Valyuta tənzimi haqqında» Qanunda qeyd olunub ki, Azərbaycan Respublikasının ərazisində valyuta əməliyyatı Mərkəzi Bankın lisenziyası əsasında banklar və digər kredit təşkilatları tərəfindən həyata keçirilir.

Vergi Məcəlləsinin 50.1.4-cü maddəsinə əsasən, valyuta sərvətlərinin ödəniş vasitəsi kimi qəbul edilməsi və ticarət, işə və xidmət müəssisələrində qanunvericilik-

lə müəyyən edilmiş qaydalar pozulmaqla alınıb-satılması və ya dəyişdirilməsi faktlarının aşkar edilməsi vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 222-ci maddəsinə əsasən, müvafiq qanunvericiliyi pozmaqla valyuta sərvətlərinin ictimai yerlərdə alınıb-satılmasına və ya dəyişdirilməsinə görə inzibati xətanın bilavasitə obyektinə olmuş valyuta vəsaiti məbləğinin 30%-dən 70%-dək məbləğdə cərimə tətbiq edilir. Valyuta sərvətlərinin ödəniş vasitəsi kimi qəbul edilməsinə görə cərimənin məbləği isə inzibati xətanın bilavasitə obyektinə olmuş valyuta vəsaiti məbləğinin 40%-dən 80%-nə qədərdir.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- ❖ 2014-cü ilin səkkiz ayında sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fiziki şəxslər tərəfindən **22,6 milyard manatlıq** məhsul istehsal olunub.
- ❖ 2014-cü il sentyabrın 1-nə olan məlumata əsasən, Azərbaycanın xarici dövlət borcu **4 milyard 987,9 milyon manat**, ümumi daxili məhsula olan nisbəti isə **8,5%-ə** bərabər olub.
- ❖ Azərbaycan cari ilin ötən 8 ayında 137 xarici ölkə ilə **18,1 milyard dollar** məbləğində ticarət əməliyyatları həyata keçirib.
- ❖ Cari ilin 8 ayı ərzində ölkədə bank kreditlərinin həcmi **370 milyon manatı** ötüb.

Xarici investorlarla bağlı stimullaşdırıcı təkliflər hazırlanır

2014-cü ilin birinci yarısında Azərbaycan iqtisadiyyatına xarici investisiya qoyuluşları 38 %-dən çox artaraq 7,3 milyard dollara çatıb. Investisiyaların 11,2%-i iqtisadiyyata maliyyə kreditləri, 53,1%-i birbaşa, 35,7%-i isə portfel və digər investisiyalar şəklində qoyulub. Xarici investisiyaların təxminən 90%-i iqtisadiyyatda yeni istehsal sahələrinin yaradılmasına və biznesin inkişafına yönəldilib.

Iqtisadiyyat və sənaye naziri Şahin Mustafayev bildirib ki, xarici sərmayəçilər Azərbaycana investisiya qoyuluşlarını əsas etibarilə qeyri-neft sahələrinə və regionlara yönəltməyə üstünlük verirlər. Bu isə iqtisadiyyatın neftdən kənar sahələrinin inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd olunub ki, xarici investisiyaların ölkə iqtisadiyyatına cəlb edilməsi Azərbaycan dövlətinin müəyyən etdiyi iqtisadi inkişaf strategiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Bu baxımdan, siyasi sabitlik və iqtisadi inkişaf əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2015-2018-ci illərdə də xarici dövlətlərin Azərbaycan iqtisadiyyatına ortamüddətli və uzunmüddətli sərmayə qoymaq üçün marağını artıracaq. Bu məqsədlə Azərbaycan hökuməti ölkənin qeyri-neft sektoruna xarici investisiyaların miqyasını daha da genişləndirmək məq-

məqsədi ilə yerli istehsalçılara hərtərəfli yardım artırmaq, qanunvericilik və beynəlxalq hüquq normaları əsasında daxili və xarici bazarlarda ölkənin yerli istehsalçılarının mənafeələrini müdafiə etmək, istehsal olunmuş hazır məhsulun dünya bazarlarına ixracını stimullaşdıran tədbirlərin gücləndirilməsi öz əksini tapıb.

Bildirilib ki, bazar iqtisadiyyatı şəraitində istehsal həcmimin artırılmasında və yeni iş yerlərinin yaradılmasında əsas amil olan kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri üçün dövlətin maliyyə dəstəyini davam etdirməsi çox mühümdür. Bu dəstəyin səmərəli təşkili məqsədi ilə dövlət-sahibkar münasibətlərinin digər institusional mexanizmləri daha da təkmilləşdirilməlidir.

Azərbaycanda investisiya mühitinin yaxşılaşdırılmasının iqtisadi siyasətin mühüm tərkib hissəsi olduğunu bildirən iqtisadçı Aydın Hüseynovun fikrincə, son 10 ildə respublikamızda xarici investorların hüquq və mənafeələrinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, əldə edilmiş mənfəətdən maneesiz istifadə olunması ilə bağlı mühüm qanunlar qəbul edilib. «Investisiya fəaliyyəti haqqında», «Xarici investisiyaların qorunması haqqında» qanunların icrası, eləcə də Azərbaycanla bir sıra xarici dövlətlər arasında ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması,

lə yaradılmış Azərbaycan Investisiya Şirkətinin (AİŞ) fəaliyyəti praktik nəticələr verir. Investisiya qoyuluşları vasitəsilə qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi məqsədilə yaradılmış şirkət indiyədək yerli və xarici investorlarla birgə bir neçə böyük layihələr həyata keçirib. Bu qurumun təşəbbüskarı olduğu layihələrə xarici və yerli investorlar 1 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb.

Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondunun (AZPRO-MO) rəhbəri Rüfət Məmmədovun sözlərinə görə, hazırda ölkədə xarici sərmayəçilərin ticarət əməliyyatlarını daha da asanlaşdırmaq məqsədilə hüquqi-texniki prosedurların sadələşdirilməsi işləri aparılır. Dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında «bir pəncərə» prinsipinin tətbiqi təkmilləşdirilməsi, idxal-ixrac zamanı gömrük nəzarətinin yumşaldılması yaxın vaxtlarda tətbiq olunacaq. Bu əməliyyatların həyata keçirilməsi üçün cəmi iki sənəd (nəqliyyat sənədi və bəyannamə) tələb olunacaq. Bununla da tələb olunan sənədlərin sayı idxalda 11-dən 2-yə, ixracda isə 8-dən 2-yə endiriləcəkdir. Müasir İKT imkanlarından istifadə edilməklə gömrük sistemində Vahid Avtomatlaşdırılmış İdarəetmə Sisteminin tətbiqinin təkmilləşdirilməsi də diqqət mərkəzindədir.

Sərmayə axınlarının artmasında əlverişli vergi siyasəti mühüm rol oynayır. Tətbiq olunan vergi sisteminin investisiya yönümlü olması sərmayə qoyuluşlarının həcmine, aktivliyinə mühüm təsir göstərir. Respublikamızda həyata keçirilən səmərəli vergi siyasəti nəticəsində xarici investisiyaların axınına geniş zəmin yarənib və xarici şirkətlərin iqtisadiyyatın müxtəlif bölmələrində fəallığı yüksəlib. Azərbaycanın əsas tərəfdaş ölkələrlə imzaladığı xarici investisiyaların təşviqi və qorunması, gəlirlərə və əmlakla görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılmasına dair sazişlər, digər layihələr əlverişli vergi mühiti fonunda sərmayə qoyuluşlarının stimullaşdırılmasına müsbət təsir göstərir.

Bu siyasətin davamı olaraq yaxın dövrdə xarici investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında yeni sazişlərin imzalanması, xarici investisiyaların cəlb edilməsi məqsədilə stimullaşdırıcı tədbirlərin sürətləndirilməsi (vergi sistemində və gömrük tariflərində güzəştlərin tətbiqi və s.) tədbirlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

E.CƏFƏRLİ

Qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmalar artır

2014-cü ilin ötən 8 ayında ölkəmizdə ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsalı 2,4% artaraq 39,2 milyard manat təşkil edib. ÜDM-in strukturunda qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmalar üstünlük təşkil edib və bu sektorun milli məhsulda çəkisi 57,3%-i ötürüb. Qeyri-neft sektorunda artım 6,3% olub.

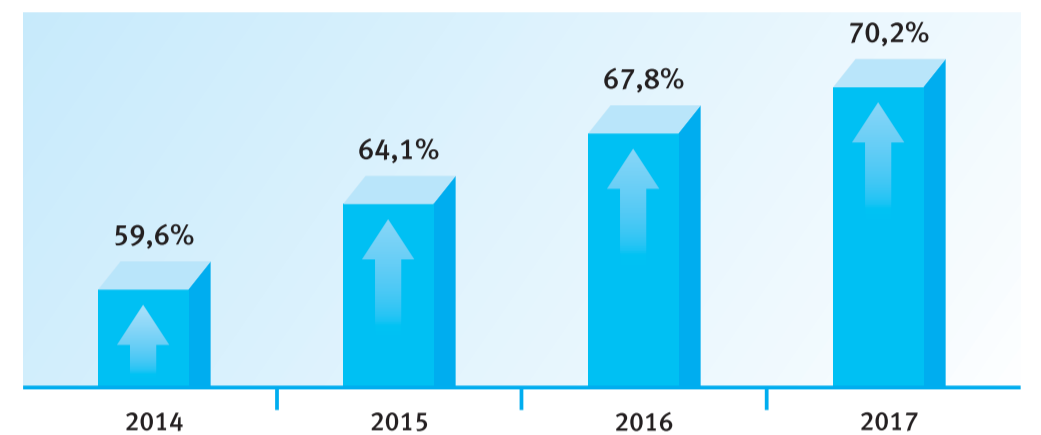
Hesabat dövründə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə təmin edilmiş qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmalar 2,77 milyard manat (daxilolmaların ümumi həcmiminin 57,2%-i) təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,1% çoxdur. Ümumilikdə, yanvar-avqust aylarında dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmi 4,8 milyard manat təşkil edib.

Azərbaycanın qarşısındakı üç ildə sosial-iqtisadi inkişaf göstəriciləri ilə bağlı İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin (İSN) hazırladığı proqnozlara əsasən, 2015-2017-ci illərdə iqtisadiyyatda əsas ağırlıq mərkəzi qeyri-neft sektorunun üzərinə düşəcək. İq-

naşı, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, maliyyə xidmətləri bazarının inkişaf etdirilməsi, xarici ticarət və investisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi, İKT və rabitə xidmətlərindən istifadə imkanlarının genişləndirilməsi, innovasiya fəaliyyətinin və insan kapitalının inkişafının təmin edilməsi, institusional potensialın gücləndirilməsi kimi istiqamətlər Strateji Planın əsas tərkib hissəsidir.

Sənədə əsasən, ortamüddətli perspektivdə ölkənin makroiqtisadi göstəricilərinin sabit artımına, qeyri-neft sektorunun dayanıqlı inkişafına, maliyyə intizamının gücləndirilməsinə və şəffaflığının artırılmasına nail olmaq, iqtisadiyyatın tənzimlənməsində dövlət büdcəsinin rolunu artırmaq, monetar və büdcə siyasətinin koordinasiya gücləndirmək əsas məqsədlərdəndir. Regionların inkişafının sürətləndirilməsinə, regionlar arasındakı sosial-iqtisadi fərqlərin mərhələlərlə aradan qaldırılmasına və

2014-2017-ci illərdə ÜDM-də qeyri-neft sektorunun payı (proqnoz)

tişadyyat və sənaye nazirinin müavini Sevinc Həsənovanın sözlərinə görə, 2014-cü ildə ölkədə ÜDM-in 3,9% səviyyəsində real artımı gözlənilir. 2015-ci ildə ÜDM-in artımı 4,4% (62,1 milyard manat), 2016-cı ildə isə 5,2% (64,2 milyard manat), 2017-ci ildə isə 4,3% (67,8 milyard manat) səviyyəsində proqnozlaşdırılır. 2014-2017-ci illərdə ölkə ÜDM-də neft sektorunun payı isə müvafiq olaraq 40,4%-dən 29,8%-ə düşəcək. ÜDM-də qeyri-neft sektorunun xüsusi çəkisi 2014-cü ildəki 59,6%-dən 2017-ci ildə 70,2%-ə çatacaq. 2015-ci ildə ÜDM-də qeyri-neft sektorunun payının 64,1%, 2016-cı ildə isə 67,8% təşkil edəcəyi gözlənilir.

İSN qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı Strateji Plan hazırlayıb. Sənəddə qeyri-neft sahələrində yüksək artım tempinə nail olunması və bu sektor hesabına adambaşına ÜDM-in artırılması, ÜDM-in strukturunda qeyri-neft sektorunun payının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsi, adambaşına qeyri-neft məhsulları ixracının artırılması kimi əsas hədəflər müəyyənləşdirilib. Bu hədəflərə çatmaq üçün iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılması və strukturunun təkmilləşdirilməsi, çoxşaxəli, səmərəli və innovasiya yönümlü iqtisadiyyatın formalaşdırılması, sosial sahədə önleyici inkişaf təməyünün təmin olunması kimi məqsədlər nəzərdə tutulub. Bunlarla ya-

balanslaşdırılmış inkişafa nail olunmasına, respublikanın rayon və şəhərlərinin yerli gəlirləri hesabına mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılan vəsaitlərin azaldılmasına diqqət artırılacaqdır.

Strateji Planda öz əksini tapan məsələlərin həlli baxımından vergi siyasətinin rolu xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün ölkədə bütün vergi ödəyiciləri üçün bərabər iqtisadi şəraitin yaradılması, sahibkarlığın inkişafı və azad rəqabətin formalaşması, vergi qanunvericiliyi və inzibatiçiliyin təkmilləşdirilməsi diqqət mərkəzində olacaq. Vergi siyasətinin əsas istiqamətləri gəlir vergisinin dərəcələrinin, güzəşt və azadolmaları təkmilləşdirilməklə əməkhaqqının ödənilməsi sisteminin leqallaşdırılmasına nail olmaq, transfer qiymətlərinin tətbiqi üzrə qanunvericilik bazası yaratmaq, vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında partnyorluq münasibətlərini genişləndirmək, nağdsız ödənişləri stimullaşdırmaq və elektron xidmətləri təkmilləşdirmək kimi məsələləri əhatə edir.

Proqnozlara əsasən, qarşısındakı illərdə qeyri-neft gəlirlərinin payının büdcədə hər il ən azı 1 milyard manat artımı gözlənilir və burada aparıcı mənbə kimi vergi daxilolmaları mühüm yer tutacaq.

ELBRUS

Əməkçilərin əmək müqaviləsindən xəbəri yoxdur

Azərbaycan Mətbuat Şurası və «Vergilər» qəzetinin təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 91-ci ildönümünə həsr olunmuş «Heydər Əliyev və Azərbaycanda vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi müasir vergi sistemi ilə bağlı yenilikləri, habelə qarşıda duran əsas hədəflərin cəmiyyətə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. «Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf strategiyasında vergi siyasəti», «Vergi partnyorluğu sazişi»: qarşılıqlı inam və etimad körpüsü», «Əmək müqaviləsi: gələcəyə təminat» istiqamətləri üzrə keçirilmiş müsabiqəyə ümumilikdə 64 yazı təqdim edilmiş, onlardan 9-u əsas mükafata, 10 yazı isə həvəsləndirici yerə layiq görülmüşdür. Müsabiqədə yer tutmuş jurnalistlərin məqalələrini oxucuların diqqətinə təqdim edirik.

Paytaxt sakinlərinin əksəri əmək müqaviləsini kitabçası ilə səhv salır

«Mən əmək müqaviləsini bağladım. Bəs, sən?» reklam lövhələrini şəhərimizin çox yerlərində görürük. Telekanallarda əmək müqaviləsi ilə bağlı reklam çarxları efiərlə verilir. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən, hər bir işçi ilə əmək müqaviləsinin bağlanması şərtidir. Son zamanlar əlaqədar qurumların əmək müqaviləsi ilə bağlı geniş təbliğat, maarifləndirmə kampaniyası apardığı da məlumdur. Əmək mü-

qaviləsi ilə bağlı məqalə hazırlamaq qərarına gələndə paytaxt sakinləri arasında sorğu keçirməyi qərara aldım. Bəri başdan deyim ki, paytaxt sakinlərinin əmək müqaviləsi barədə hədsiz zəif bilgiyə malik olmaları, doğrusu, məni təəccübləndirdi. Paytaxtda yaşayasan, reklam lövhələrini görənsən, telekanalları izləyənsən, üstəlik, savadlı, təhsilli də olasan və əmək müqaviləsinin nə olduğunu bilməyəsən... Düzü, düşündürücü faktdır. İnsanlarımız əmək müqaviləsi ilə əmək kitabçasının fərqi izah etməli olurdum.

«20 ildir işləyirəm, əmək müqaviləsi görməmişəm»

Sorğu keçirmək üçün yolumun üstündə qarşılaşacağım təsadüfi insanlarla danışmağı qərar etdim. İş metro ilə getdiyimdən birinci ünvan da, təbii ki, metropoliten oldu. «Xalqlar Dostluğu» stansiyasında bələdçinin qatırı yola salmasını gözlədim və ona yaxınlaşdım. Bələdçi xanım həvəslə müsahibə verdi.

- Əmək müqaviləsi bağlamırsınız?
- Əmək kitabçası demirsiniz, bəli, varımdı.
- Xanım, əmək kitabçası yox, əmək müqaviləsini soruşuram.

Xanım bir az düşüncəli oldu:
- ...Əmək müqaviləsi... Yox, bilmirəm...

Xanıma əmək müqaviləsi barədə bir qədər məlumat verdikdən sonra ehtimalı yəqinləşdi:
- Yox, mənimlə bağlanmayıb. Amma «trudovoy»um var, yazılır. Sığorta kartımız da var...
Metro bələdçilərinə bir də stansiyanın çıxışında yaxınlaşdım. Burada da onlar danışmaqdan imtina etmədilər. Ancaq eyni vəziyyəti təkrarlandı: onlara da əmək müqaviləsi ilə əmək kitabçasının fərqi izah etməli oldum.

«Adımı yazmayın, işdən çıxararlar...»

Metrodan çıxıb parka tərəf üz tutdum. Yolda gedən zövqlə geyinmiş bir xanıma yaxınlaşdım. İşləyib-ışləmədiyini deyənlərdən sonra əmək müqaviləsinin olub-olmadığını soruşdum. Dedi-yinə görə, poliklinikada burun-boğaz-qulaq həkimi işləyən xanımla da əmək kitabçası ilə əmək müqaviləsinin fərqi ayırd etmək lazım gəlirdi.

- Tibb Universitetini bitirəndən, 15 ilə yaxındır, poliklinikada həkim işləyirəm. Əmək müqaviləmiz yoxdur.

Elmlər Akademiyasının qarşısındakı parkda işləyən xanımsına nə əmək kitabçası, nə də əmək müqaviləsi vardı:

- Əmək kitabçam yoxdu. Heç əvvəldən olmayıb. Hara işə getmişəm, sənədsiz-zadsız işə götürüblər, ancaq maaş veriblər. Eşidirəm deyirlər, əmək müqaviləsi, filan... Mənimlə heç bir müqavilə imzalanmayıb. Siz Allah, pensiyaya çıxmağıma bir-iki il qalib, quyun birtəhər bu illəri başa vurun, görüm, hələ nə qədər pensiya alacam... Ümidini pensiyaya bağlayan xa-

nımla söhbətdən məlum oldu ki, onun heç sosial sığorta kartı da yoxdu. Əmək kitabçası, sığorta kartı olmayan adam necə, hansı əsaslarla əmək pensiyası alacaq, onun bu barədə heç anlayışı yox idi.

Müqaviləsiz şirniyyat satan qızlar

Yolüstü «Başkənd» şirniyyat evinə də baş çəkdim. Ayrı-ayrı şöbələrə işləyənlərin hərəsi cavabdan yayınmaq üçün bir bəhanə tapdı. Biri dedi, azyaşlı övladım var, sosial müavinət alıram, əmək kitabçası yazılsa, müavinətdən məhrum olaram. Biri dedi «təzə gəlmişəm, xəbərim yoxdu». Kassa aparatında öyləşən gənc oğlansa cəmi 3 günün işçisiymiş. Onun da müəssisədə işçilərlə əmək müqaviləsi bağlanıb-bağlanmamasından xəbəri yox idi. Gözləyirdi: «Təzə işə başlamışam. Bəlkə çağırılıb bağlayacaqlar. Bilmirəm. Hələ bir söz deməyiblər». Müştərilərə xidmət göstərən gənc də əmək müqavilə-

si olmadığını dedi və o da işə yeni qəbul olduğunu bildirdi...

Dönərçi öz hüquqlarını həkimdən yaxşı bilir

Yaxınlıqdakı dönerxana diqqətimi çəkdi, döner hazırlamaqda olan işçini sorğu-sual etdim. Dönərçi bütün sənədlərinin qaydasında olduğunu dedi:

- Əmək kitabçam da var, əmək müqaviləm də. Sosial sığorta kartım da.

- Əmək müqaviləsini kiminlə imzalamırsınız?

- Fiziki şəxsdir. İşgötürən odur, işçi də mən...

Dönərçi mövzunu dəyişib mənə döner almağı təklif edir. Mənə uzun xəbərlərdən sonra, nəhayət, rastıma öz hüquqlarımdan xəbəri olan bir insanın çıxmasının yaratdığı xoş təəssürat içində təşəkkür edib, ondan ayrılıram.

Mələhot RZAYEVA,
«Şərq» qəzeti

REDAKSİYADAN: Diqqəti iqtisadi təhlildən daha çox konkret müşahidələrə, ayrı-ayrı həyat faktlarına yönəldən bu yazını ixtisarla verməkdə məqsədimiz adi görünən həqiqəti qabarıq nəzərə çarpdırmaqdır. Görünür, yeni formalaşmaqda olan iqtisadi münasibətlərin gündəlik həyat tərzinə çevrilməsi üçün insanların maariflənmələri, öz hüquqlarını öyrənmələri ilk baxışda zənn ediləndən xeyli müəkkəbdir. Bunun üçün daha təsirli yolların və vasitələrin düşünülməsinə, tətbiqinə ehtiyac var.

Aslan Qəhrəmanlının 75 illiyi qeyd olundu

müəllimlə birgə iqtisadiyyata və vergilərə aid çoxsaylı elmi məqalə və dərsliklər hazırlamışdır.

Xatırladaq ki, A.Qəhrəmanlı 2003-cü ildən nəşrə başlamış «Azərbaycan vergi xəbərləri» jurnalının baş redaktoru olmuşdur. «Vergi mədəniyyəti» monoqrafiyasının, eləcə də məktəblilər üçün «Vergilərin əhəmiyyəti və ya yeddi nağıl axşamı» (III-V siniflər üçün dərs vəsaiti), «Vergilər» (VI-VIII siniflər üçün dərs vəsaiti), «Vergilər» (IX-XI sinifləri üçün dərs vəsaiti) kimi qiymətli kitabların yarıdıcılarından idi. O, 2010-cü ildə «Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin 10 illiyi (2000-2010)» yubiley medalı ilə təltif edilmişdir.

Məlumat üçün bildirik ki, fizika-riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Aslan Qəhrəmanlı Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) mexanika-riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir. Əmək fəaliyyətinə 1961-ci ildə Elmlər Akademiyasının Hesablama Mərkəzində başlamış, sonradan həmin mərkəzin bazası əsasında Kibernetika İnstitutu yaradılana orada müxtəlif vəzifələrdə elmi tədqiqatla məşğul olmuşdur. 1972-1975-ci illərdə keçmiş ittifaqın «NeftMaş» Birliyinin xüsusi konstruktor bürosunda laboratoriya rəisi vəzifəsində çalışmışdır.

1975-1977-ci illərdə Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun «Tətbiqi riyaziyyat» kafedrasında baş müəllim işləyən Aslan Qəhrəmanlı bir müddət Rostov Dəmiryol Müəssisələri İnstitutunun Bakı filialında baş müəllim kimi çalışdıqdan sonra yenidən indiki Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında fəaliyyətini davam etdirmişdir. 1980-ci ildən 2007-ci ilə qədər həmin Akademiyada əvvəlcə baş müəllim, sonra dosent vəzifəsində çalışmışdır. 2007-ci ilin sentyabrından Azərbaycan Universitetində «Riyaziyyat və informatika» kafedrasının dosenti, 2011-ci ilin fevralından 2012-ci ilin iyununa qədər isə həmin universitetin rektoru olmuşdur.

Aslan Qəhrəmanlı yazdığı kimi də çox populyar olmuşdur. 1980-ci illərdə Azərbaycan tamaşaçıları onu daha çox «Səni axtarıram», «Bağışla», «Səndən xəbərsiz» adlı televiziya tamaşalarının müəllifi kimi tanıyırlar. Adı dillər əzbəri olmuş bu tamaşalarda rəyənən eden hadisələr, qəhrəmanların sonrakı taleyi insanları dərinəndə düşündürür, onlara ülvə hissələr aşılayır.

Tanınmış tədqiqatçı-alim, görkəmli dramaturq, cəmiyyət arasında böyük hörmət sahibi olan gözəl insan Aslan Qəhrəmanlı 2014-cü ilin yanvarında uzun sürən xəstəlikdən sonra dünyasını dəyişmişdir.

Beynəlxalq uçotun aparılmasında tətbiq olunan qaydalar

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

7-ci MƏRHƏLƏ (davamı)

Baş kitab məlumatları əsasında hesabat dövrü üzrə balans hesablarının dövrüvə cədvəlini hazırlamaq olar. Bu dövrüvə cədvəlində hər bir hesab üzrə hesabat dövrünün əvvəlində qalıq məbləği, hesabat dövrü ərzində debet və kredit üzrə

dövrüvə məbləğlərin yekununu və hesabat dövrünün əvvəlində qalıq məbləğini görmək olar. Bu cədvəl əvvəlində müəssisənin balans hesablarında daha geniş tətbiq olunur və maliyyə hesabatları da birbaşa bu cədvəlin köməyi ilə hazırlanır. Lakin beynəlxalq təcrübədə belə cədvəllərdən istifadə yolu ilə maliyyə hesabatlarının hazırlanması metodikalarına üstünlük verilir.

Qəzetimizin əvvəlki sayla-

rında göstərdiyimiz qaydalar üzrə, yəni sanki bu dövrüvə cədvəlində 3 hissəyə bölünən vəziyyətdə ayrı-ayrı sınaq balanslarında təhlil edilməsi metodunun çərçivəsində mühasibat uçotunun qurulması beynəlxalq təcrübədə üstünlük təşkil edir.

Bizim misal üzrə baş kitab məlumatları əsasında hesabat dövrü üzrə balans hesablarının dövrüvə cədvəli aşağıdakı kimi olacaqdır:

Hesabın №-si	Hesabın adı	01.01.2014-cü il tarixə qalıq		Yanvar ayında dövrüvə		01.02.2014-cü il tarixə qalıq	
		debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit
111	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - dəyər	20000		75000	0	95000	
112	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - amortizasiya				22500	-22500	
201	Xammal və materiallar			150	150	0	
205	Mallar	34000		385000	273350	145650	
211	Alicıların və sifarişçilərin qismüddətli debitor borcları	40000		383400	320000	103400	
221	Kassa	27000		218000	195150	49850	
222	Bank - milli valyuta ilə cari hesab			360000	321070	38930	
301	Nominal (nizamnamə) kapital		40000		30000		70000
302	Nominal (nizamnamə) kapitalın ödənilməmiş hissəsi			30000	30000		0
341	Hesabat dövrünün xalis mənfəəti (zərəri)				37376		37376
501	Qismüddətli bank kreditləri			110000	190000		80000
521	Vergi öhdəlikləri			2520	11864		9344
522	Sosial sığorta və təminatlar üzrə öhdəliklər		400	1800	4500		3100
531	Malsatan və podratçılara qismüddətli kreditör borcları		78900	337740	466210		207370
533	Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə qismüddətli kreditör borcları		1700	16560	18000		3140
601	Satış			383400	383400		0
701	Satışın maya dəyəri			273350	273350		0
711	Kommersiya xərcləri			35560	35560		0
721	İnzibati xərclər			15110	15110		0
751	Maliyyə xərcləri			12660	12660		0
801	Ümumi mənfəət (zəər)			383400	383400		0
901	Cari mənfəət vergisi üzrə xərclər			9344	9344		0
	CƏMI	121000	121000	3032994	3032994	410300	410300

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN
ÇAĞRI MƏRKƏZİ

195

www.taxes.gov.az

Contact Centre
EN 15638

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur. Vergi Məcəlləsinin 16.1.1-ci maddəsində isə qeyd olunub ki, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri ödəmək vergi ödəyicisinin vəzifəsidir. Məcəllənin 77-ci maddəsinin müddəalarına görə, vergi ödəyicisi vergi qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq verginin ödənilməsinə nəzərdə tutan şəraitin yarandığı andan vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün cavabdehdir və vergi öhdəliyinin yaranması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi qaydası və şərtləri yalnız Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilir.

Vergilər Nazirliyinin apardığı təhlillər göstərir ki, borclu vergi ödəyicilərinin çoxu müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını mümkün qədər qısa müddət ərzində ödəməyə çalışır və əsasən, buna nail olur. Lakin vergi borclarını ödəmək üçün real imkanları olan bəzi vergi ödəyiciləri qanunvericiliyin tələblərini pozur, hesablınmış vergiləri nəzərdə tutulmuş müddətdə dövlət büdcəsinə ödəmir.

Bununla əlaqədar olaraq ayrı-ayrı vergi orqanları üzrə borclarını 2 aydan artıq müddətdə ödəməyən, lakin buna real imkanı olan vergi ödəyiciləri

rinin siyahısının müəmmadi qaydada «Vergilər» qəzetində dərc edilməsi, habelə həmin siyahıların vergi orqanları və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində yerləşdirilməsi nəzərdə tutulub. Qəzetimizin bu sayında Bakı Şəhər Vergilər Departamentində qeydiyyatdan keçən və vergi borclarını ödəmək iqtidarında olan borclu vergi ödəyicilərinin siyahısı dərc olunur.

№	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon
1	Yusifov Mehman Oqtay oğlu	Bakı ş., Səbail rayonu
2	«SƏMA LTD» MMC	Bakı ş., Nərimanov rayonu
3	«RUZU» MMC	Bakı ş., Yasamal rayonu
4	«R+R COMPANI» MMC	Bakı ş., Nərimanov rayonu
5	«XANLAR 2» MMC	Bakı ş., Nərimanov rayonu
6	«ELEQANT-M» MMC	Bakı ş., Nəsimi rayonu
7	Əliyev Sahib Bayram oğlu	Bakı ş., Binəqədi rayonu
8	Hüseynov İsgəndər Abasqulu oğlu	Bakı ş., Nəsimi rayonu
9	«EUROHOME» MMC	Bakı ş., Binəqədi rayonu
10	«ERİ» FİRMASI	Bakı ş., Nizami rayonu
11	«KAT LTD» MMC	Bakı ş., Xətai rayonu
12	«OPUS» MMC	Bakı ş., Yasamal rayonu
13	«AZACO» MMC	Bakı ş., Binəqədi rayonu
14	QALAKTIKA FİRMASI	Bakı ş., Nizami rayonu
15	«ŞİKAR» FİRMASI	Bakı ş., Yasamal rayonu
16	Abbasov Zeynalabdin Abbas oğlu	Bakı ş., Xəzər rayonu
17	«LEYLƏK» MMC	Bakı ş., Nəsimi rayonu
18	Həsənov Araz İsmixan oğlu	Bakı ş., Xətai rayonu
19	«SİRAB-2008» MMC	Bakı ş., Sabunçu rayonu
20	«ŞƏRQ-QƏRB TƏBƏBƏTİ» MMC	Bakı ş., Binəqədi rayonu

«E-pul» ödəniş xidməti

Məlumat Hesablama Mərkəzindən bildirilib ki, xidmətin köməyi ilə kommunal, mobil rabitə, kabel televiziya və digər xidmətlər üzrə ödənişləri yerinə yetirmək mümkündür. Xidmət www.e-pul.az ünvanında fəaliyyət göstərir.

«E-pul»un digər elektron ödəniş

xidmətlərindən üstünlüyü elektron pul kisəsi funksiyasına malik olmasıdır. Digər ödəniş sistemləri vasitəsilə ödəniş etdikdə hər dəfə kart məlumatlarının daxil edilməsi tələb olunur, «e-pul»da qeydiyyatdan keçərək kartınızı bir dəfə sistemə əlavə etməyiniz kifayətdir. Ödəmənin rahatlığı ilə yanaşı, hətta şəxsi hesab-

da pul vəsaitləri olmadığı halda belə, mal və xidmətlərin ödənilməsi imkanı da nəzərdə tutulub.

«E-pul» bonuslar, borclar, avtomatik ödəniş, kartın qeydiyyatı, ödəmələrin tarixçəsi bölmələrindən ibarətdir. Xidmətdən istifadə üçün telefon nömrəsindən və paroldan istifadə olunur.

Vergidən yayınma cinayət məsuliyyəti yaradır

Rövşən Əliyev və İbrahim Ramazanovun birgə yaratdıqları «ISO», «STS Group», «World System I», və «AZ.SV» məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərinin əsas fəaliyyəti sərinişdirici və mineral içkilərin toplanmasıdır.

Paytaxtda və bölgələrdə biznes fəaliyyətlərindən yüksək qazanc əldə edən sahibkarlar fəaliyyətə başladığı ilk vaxtdan vergidən yayınmağa üçün yollar axtarıblar. Müəssisələrə faktiki olaraq R.Əliyev rəhbərlik edib və bütün qanun pozuntularını da o həyata keçirib.

Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən yoxlamalar zamanı qeyd olunan müəssisələrin hər birində vergi cinayətlərinin baş verdiyi müəyyən edilib. «AZ.SV» MMC-də 72211,08 manat, «STS

Group» MMC-də 5867,06 manat, «World System I» MMC-də 23077,19 manat, «ISO» MMC-də isə 36735,97 manat məbləğində verginin dövlət büdcəsinə yayındırıldığı təsdiq olunub. Bu qanunsuzluq nəticəsində Vergi Məcəlləsinin 10-dan artıq maddəsinin tələblərinin pozulması halı müəyyən edilib və Cinayət Məcəlləsinin 213.1 və 213.2.2-ci maddələri ilə cinayət işi başlanılıb.

İstintaq zamanı İ.Ramazanov elan olunmuş ittihamla özünü tam təqsirli bilərək «ISO» MMC-ni R.Əliyevlə birlikdə işlədiyini, vergi orqanına təhriif olunmuş bəyannamələr ünvanlamaqla 37099,5 manat məbləğində vəsaiti dövlət büdcəsinə ödəməkdən yayındırıldığını etiraf edib.

İstintaq zamanı MMC-lərdə digər şəxslərin adları (R.Əliyev «ISO», «STS Group» və «AZ.SV» MMC-ni başqa şəxslərin adlarına rəsmiləş-

dirək məsuliyyətdən yayınmağa cəhd edib) hallansa da, müəssisələrin göstərdiyi xidmətlər, gördüyü işlər və digər əməliyyatlarla bağlı tərəfdaş şirkətlərin nümayəndələrinin ifadələri, təqdim etdikləri sənədlər, qəbz, qaimə və müxtəlif dəlillər onların vergi cinayətlərində əlaqəsinin olmadığını sübuta yetirib. R.Əliyev müxtəlif arqumentlər göstərərək ona qarşı elan olunmuş ittihamla özünü təqsirli bilmədiyini desə də, törətdiyi cinayətlər üzlaşdirmə zamanı təkzibolunmaz sübutlarla təsdiqini tapıb.

Beləliklə, Xətai Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə İ.Ramazanov barəsində başqa yere getməmək haqqında iltizam tədbiri seçilib. R.Əliyev isə məhkəmənin hökmü ilə 3 il azadlıqdan məhrum edilib.

ELBRUS

vergi taqvimı

SENTYABR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü taqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

22 sentyabr - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü taqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü taqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar

üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü taqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxardığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələr mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesab-

lanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.2» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.3» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

beynəlxalq panoram

Belarusda köhnə vergilər artacaq və yeniləri yaranacaq

daha bahalı siqaretlər üzrə yük artacaq. Qanun layihəsində avtomobil yanacağına aksizlərin orta hesabla 10% artırılması da qeyd olunub. Digər qrup aksizli malların aksiz dərəcələri 12,5%, yəni proqnozlaşdırılan inflyasiyanın orta səviyyəsində artırılmalı bilər. Ölkənin pivə müəssisələrində maliyyə vəziyyətinin sabitləşdirilməsi üçün aksiz dərəcələri yalnız pivə üzrə əvvəlki səviyyədə saxlanılacaq.

İnflyasiya proseslərinə uyğunlaşmaq məqsədilə torpaq və ekoloji vergi dərəcələrinin, həmçinin fərdi sahibkarlardan tutulan vahid verginin indeksləşdirilməsi təklif olunur. Belarusun bankları və sığorta təşkilatlarının mənfəət vergisinin dərəcəsi 18%-dən 25%-dək artırılmalı bilər. Bundan əlavə, büdcənin ehtiyat bazasının Belarusda hasil olan xam neftin ixracına xüsusi yığımının tətbiq edilməsi vasitəsilə genişləndirilməsi ehtimal olunur.

V.Amarin bildirib ki, 2015-ci ildə vergi siyasəti sahəsində bu və digər tədbirlər vergi sisteminin sabitliyinin təmin edilməsinə və büdcə davamlılığının artırılmasına yönəldiləcək.

Maliyyə nazirinin müavini Vladimir Amarin bildirib ki, respublikanın vergi qanunvericiliyinə dəyişikliklərin edilməsi haqqında qanun layihəsində gəlir vergisinin 12%-dən 13%-dək artırılması nəzərdə tutulub.

Bundan başqa, qanun layihəsində bütün qrup aksizli məhsullar üzrə aksiz dərəcələrinin artırılması da nəzərdə tutulur, məsələn: spirtli içkilərə aksizin 10%, tütün məmulatlarına isə 15-30%. Bu halda üç qiymət seqmenti saxlanılacaq, yəni

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Litva Respublikasının vergi sistemi: mənfəət vergisi və stimullaşdırıcı güzəştlər

Rezident müəssisə tərəfindən digər rezident müəssisəyə ödənilən dividendlərdən ödəmə mənbəyində 15% dərəcə ilə vergi tutulur. Məhdud məsuliyyətli müəssisələr (ortaqlıqlar) tərəfindən bölüşdürülən mənfəət ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb edilmir. Bu bölüşdürmələr respipientin vergiyə cəlb olunan gəliri kimi vergidən azad edilir.

Azad iqtisadi zonalarda yerləşən müəssisələr tərəfindən mənfəətin bölüşdürülməsindən və rezident müəssisələrə ödənilən digər ödənişlərdən ödəmə mənbəyində vergi tutulmur.

Litvada vergi dövrü vergi ili hesab edilir. Ümumilikdə vergi ili təqvim ili ilə üst-üstə düşür.

Yerli vergi orqanları vergi ödəyicisinin müraciətinə əsasən təqvim ilindən fərqli ardıcıl 12 aydan ibarət vergi ili (maliyyə ili) tətbiq edə bilər. Vergi ili yalnız obyektiv səbəblərdən dəyişdirilə bilər (məsələn, ana müəssisənin fərqli vergi ili tətbiq etməsi və ya mövsümi fəaliyyətlərlə əlaqədar olması).

İllik mənfəət vergisi bəyannaməsi növbəti ilin 6-cı ayının birinci gününədək, ödənilmiş və ya alınmış dividendlər üzrə bəyannamələr növbəti ayın 10-dan gec olmayaraq təqdim edilməlidir. Dividenddən başqa, qeyri-rezidentlərə edilən ödənişlərdən ödəmə mənbəyində tutulmuş vergilər üzrə bəyannamələr növbəti ayın 15-dən gec olmayaraq təqdim edilməlidir.

Əvvəlki ildə vergi tutulan gəliri 1 milyon Litva litindən (1 lit = 0,2935 manat) artıq olan şirkətlər hər rüb cari vergiləri ödəməlidirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün tutulan verginin məbləği ne aid edilir. Hesabat ilindən sonrakı ilin 10-cu ayının birinci günündən gec olmayaraq vergi ödəyicisi hesabat ili üzrə yekun mənfəət vergisini ödəməlidir.

Stimullaşdırıcı güzəştlər:

♦ **Azad iqtisadi zonalar:** Kredit təşkilatları və sığorta şirkətlərindən başqa, azad iqtisadi zonada qeydiyyatdan keçmiş müəssisələr aşağıdakı şərtlər daxilində 6 il müddətinə mənfəət vergisindən azad oluna və növbəti 10 il ərzində mənfəət vergisinin dərəcəsi 50%-ə qədər azaldıla bilər.

♦ **qoyulan investisiyanın həcmi ən azı 1 milyon avro olmalıdır;**

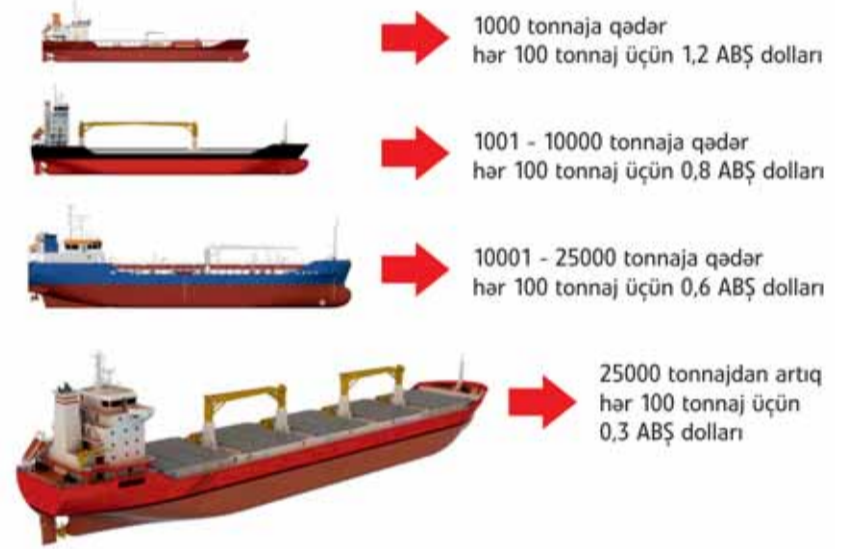
♦ azad iqtisadi zonada istehsal, emal və anbar fəaliyyətlərindən, həmçinin təyyarə, kosmik gəmi və digər bənzər avadanlıqların istehsalı, təmiri və texniki saxlanması, xidməti və əlaqəli proqram təminatlarının təkmilləşdirilməsi, informasiya texnologiyaları ilə bağlı məsləhət xidmətləri, məlumat bazasının işlənməsi və digər informasiya texnologiyaları ilə əlaqəli fəaliyyətlərdən, azad iqtisadi zonada saxlanılan malların topdanasatısından, həmçinin yuxarıda qeyd olunan fəaliyyətlərlə bağlı nəqliyyat, xidmət və tikinti fəaliyyətlərindən vergi ilində yaranan gəlirin həcmi ən azı 75% təşkil etməlidir.

Hazırda Litvada 7 azad iqtisadi zona fəaliyyət göstərir: Kaunas, Klaypeda, Siauliai, Kedainiai, Penevezis, Akmene, Mari-

dirse;

- 1000 tonnaja kimi - hər 100 tonnaja üçün 1 günə 3,2 lit;
- 1001 tonnaja kimi - hər 100 tonnaja üçün 1 günə 2,3 lit;
- 10.001 tonnaja kimi - hər 100 tonnaja üçün 1 günə 1,5 lit;
- 25.000 tonnaja kimi - hər 100 tonnaja üçün 1 günə 0,92 lit.

Tonnaj vergisinin vergitutma bazası (hər 1 gün üçün)

♦ **Kiçik şirkətlərə güzəştlər:** İşçilərin orta sayı 10-dan aşağı və vergi tutulan gəliri 1 milyon litdən az olan kiçik müəssisələr üçün mənfəət vergisinin dərəcəsi 5%-dir.

♦ **Digər güzəştlər:** Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları və kənd təsərrüfatı sektoruna xidmət göstərən şirkətlərin kənd təsərrüfatı ilə bağlı gəlirləri ümumi döriyyənin 50%-dən artıqdırsa mənfəətdən 5% dərəcə ilə vergi tutulur.

Sahibkarlıq fəaliyyətindən illik gəlirləri 1 milyon litə qədər olan qeyri-kommersiya təşkilatlarının ilk 25000 lit həcmində gəliri 0% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur.

Yaponiyada satış vergisi yenidən artırılacaq

Bu ilin aprelində istehlak vergisinin 5%-dən 8%-dək yüksəlməsindən sonra bir çox iqtisadi göstəricilərin aşağı düşməsinə baxmayaraq, Yaponiya hökuməti 2015-ci ilin oktyabrında istehlak vergisini yenidən yüksəldəcək.

Yaponiya hökumətinin yüksək vəzifəli nümayəndəsi Yasutosi Nisimura bildirib ki, verginin 10%-dək artması səhiyyə sahəsində dövlət proqramları üçün əlavə vəsait əldə etməyə, habelə dövlət büdcəsinin kəşirini azaltmağa imkan verəcək.

Onun sözlərinə görə, dövlət borcunun və xərclərin artması «heç bir sabitlik yaratmır və hökumətə olan etimada mənfəət təsir göstərməz».

Bildirilib ki, Tokio yaxın illərdə şirkətlərdən tutulan vergilərin Almaniyadakı vergilərlə müqayisə oluna biləcək səviyyəyədək aşağı salmaq niyyətindədir. Nisimura təsdiqləmişdir ki, hökumətin əsas prioriteti deflyasiyanı dayandırmaqdır. Əks halda, stimullaşdırılma və iqtisadi siyasətin digər istiqamətləri heç bir fayda verməyəcək.

Rusiyada proqram təminatının satışından 10% vergi tutula bilər

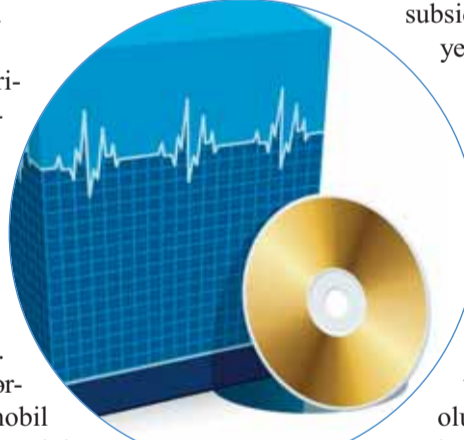
Ölkənin rabitə və kütləvi kommunikasiyalar nazirliyi xarici proqram təminatının istehsalçıların məhsul satışına 10% vergi tətbiq etməyi planlaşdırır.

Əldə olunan vəsaitlər xarici softların ölkə daxilində istehsalının təşkilinin maliyyələşdirilməsi üçün yaradılan xüsusi fondla toplanılacaq. Əldə edilən vəsaitlər fond vasitəsilə yerli proqram təminatlarının işlənilməsinə xərclənəcək.

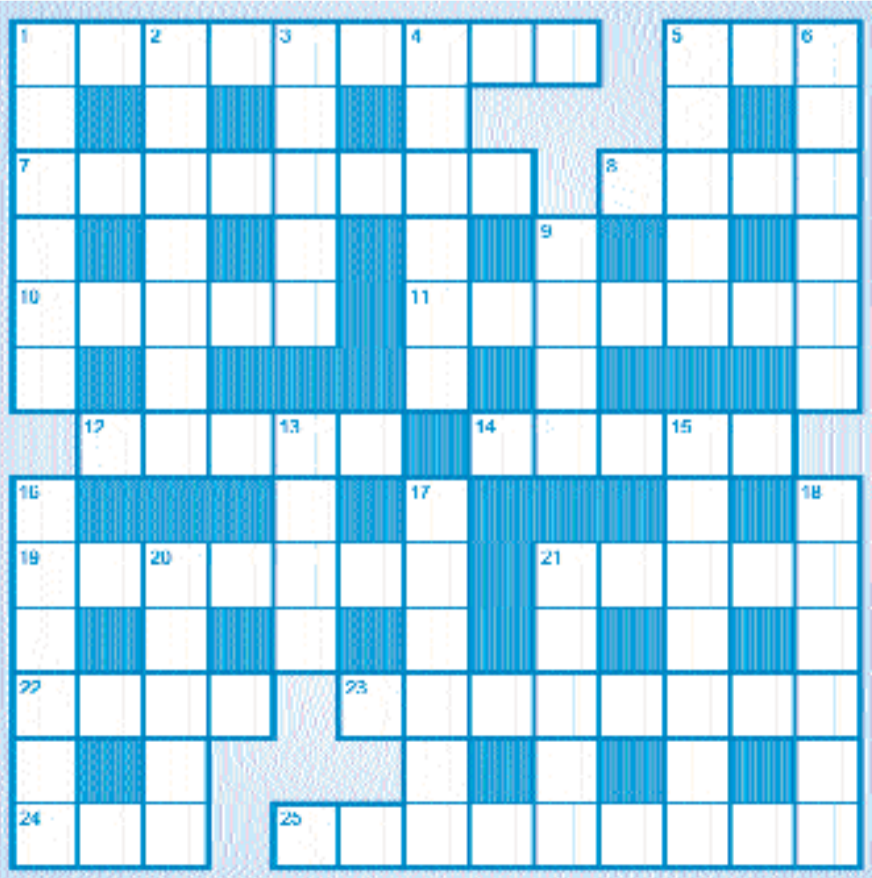
Mütəxəssislər qarşısında fərdi kompüter, serverlər və mobil qurğular üçün əməliyyat sisteminin işlənilməsinə xüsusi qayulacaq.

Onlar ofis əlavələri zərfləri, məlumat bazalarının idarəetmə sistemi, həmçinin müəssisələrin idarəetmə sistemi hazırlamalıdırlar. Fondan subsidiya almaq üçün işləri yerinə yetirmək istəyən şirkət öz səhmlərinin blok-paketini (25% üstəgəl bir səhm) dövlətə verməlidir.

Subsidiyalar yalnız işçilərin maaşına xərclənəcək, proqramçılara tələbat isə 20 min nəfər civarında qiymətləndirilir. Proqram təminatının müəllifləri 10% satış vergisinin ödənilməsindən azad olunacaqlar və həmin vəsaitlərin geri qaytarılmasının mexanizmi yaradılacaq.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1.Əsl adı Əli Əhməd Səid Əsber olan, həyatının böyük hissəsini Livan və Fransada keçirən və əsərlərini doğma ərəb dilində yazan, həmçinin «Yeni poeziya» hərəkatının öndə gedən nümayəndələrindən biri hesab olunan ərəb şairlərindən biri; 2.Alken sinfinə daxil olan doymamış karbohidrogen; 3.Asiya və Afrika sahələrində əsən çox şiddətli, isti və quru külək; 4.İsmayılı rayonunda kənd; 5.Azərbaycanın qədim milli xörəklərindən biri; 6.Səhralarda küləyin təsiri altında sovrulan qum təpəsi; 9.Kollektiv yürüşü müşayiət etmək və müəyyən əhval-ruhiyyə yaratmaq üçün

musiqi əsəri; 13.Havanın əsas tərkib hissəsini təşkil edən maddələrdən biri; 15.Bütün dövlətlərdə qəbul edilmiş hərbi dəniz donanmasında yüksək rütbə; 16.Səmanın cənub yarımküresində bürc; 17.İri dəniz məməlisi; 18.Rusiyada XX əsrin əvvələrində iki futbol klubunun birləşməsindən əmələ gələn yeni futbol klubunun adı; 20.Yundan və ya pambıqdan toxunan xovsuz xalça növü; 21.Qara dəniz sahilində kurort-qəsəbə (Gürcüstan).

Soldan sağa:

1.Naxçıvan şəhərinin cənub-şərqində, Araz

çayı sahilində yerləşən hərbi istehkam tipli qala; 5.Xalq arasında yayılmış adət, ənənə; 7.Nikbinlik; 8.Cəlilabad rayonunda kənd; 10.Xanəndə, Azərbaycanın xalq artistinin adı (1934-2008); 11.ABŞ-da ştat; 12.Karotin, C vitamini, şəkər, üzvi turşular və pektin maddələrlə zəngin olan bitki; 14.Xörək hazırlayan usta; 19.ABŞ kinorejissoru və prodüserinin soyadı. «Xaç atası» filminin ssenaristi; 21.RF-nin Lipetsk vilayətində şəhər; 22.Qadın adı; 23.Kartof, kələm, çuğundur, yumurta və sirkə ilə hazırlanan soyuq yemək (qəlyanaltı); 24.Havaya sovrulan torpaq dənəcikləri; 25.Süsenkimilər fəsiləsindən çoxillik bitki növü.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Çakona; 2.Ludanqa; 3.Nalek; 4.Amanlı; 5.Hobbi; 6.Korçma; 9.Əmir; 13.Baba; 15.Belqrad; 16.İbadan; 17.Ətilen; 18.Mandat; 20.Tayqa; 21.Kakao.

Soldan sağa: 1.Çelentano (Adriano); 5.Huk (Robert); 7.Kadillak; 8.Abr; 10. Nanuk; 11.Lamaizm; 12.Damba; 14.Truba; 19.Batabat; 21.Kolba; 22.Düym; 23.Elektrod; 24.Nea; 25.Konkordat.

idman

Bakı «Avro-2020»nin oyunlarına ev sahibliyi hüququ qazanıb

CANDIDATE FOR UEFA EURO 2020

Sentyabrın 19-da Cenevrə şəhərindəki «Espase Hippomene» Sərgi Mərkəzində UEFA-nın İcraiyyə Komitəsi futbol üzrə «Avro-2020»nin final mərhələsinin oyunlarını qəbul edəcək 13 şəhərin adını açıqlayıb.

Əvvəlcə Avropa çempionatları tarixindən bəhs

edən videoçarx nümayiş olunub. Sonra UEFA-nın baş katibi Canni Infantino «Avro-2020»nin final mərhələsinin oyunları və səsvermə prosesi haqqında məlumat verib. Qeyd olunub ki, «Avro-2020»nin oyunları 13 pakətə bölünüb - qrup mərhələsinin 3, play-off (1/8 və 1/4 final) mərhələsinin isə 1 oyununun daxil

edildiyi 12 standart paket və yarımfinal qarşılaşmalarının və final matçının daxil olunduğu 1 paket. Namizəd 19 şəhər haqqında videoçarx nümayiş etdirildikdən sonra ilk olaraq çempionatın yarımfinal və final mərhələlərinin oyunlarını qəbul edəcək şəhər elan olunub. UEFA-nın prezidenti Mişel Platini çempionatın həlledici mərhələsinin Londonda keçiriləcəyini elan edib.

Sonra çempionatın qrup və play-off mərhələsinin oyunlarına ev sahibliyi etmək üçün ardıcıl olaraq Münhen (Almaniya), Bakı (Azərbaycan), Sankt-Peterburq (Rusiya), Roma (İtaliya), Kopenhagen (Danimarka), Buxarest (Rumıniya), Amsterdam (Hollandiya), Dublin (İrlandiya), Bilbao (İspaniya), Budapeşt (Macarıstan), Brüssel (Belçika) və Qlazqo (Şotlandiya) şəhərlərinin adları zərflərdən çıxıb.

Beləliklə, 2020-ci ildə təşkil olunacaq Avropa çempionatının final mərhələsinin 4 oyunu UEFA-nın İcraiyyə Komitəsinin qərarına əsasən, Bakıda keçiriləcək. Bunlardan biri 1/4 final mərhələsinin, digər 3-ü isə qrup mərhələsinin oyunları olacaq.

Beləliklə, 2020-ci ildə təşkil olunacaq Avropa çempionatının final mərhələsinin 4 oyunu UEFA-nın İcraiyyə Komitəsinin qərarına əsasən, Bakıda keçiriləcək. Bunlardan biri 1/4 final mərhələsinin, digər 3-ü isə qrup mərhələsinin oyunları olacaq.

Gənc velosipedçimizin uğuru

Azərbaycanın şose velosipedi üzrə U-23 yığma komandası və «Synergy Bakı» kontinental komandasının üzvü Tural İsgəndərov İtaliyada 23 yaşadək velosipedçilər arasında təşkil olunan birgünlük «Custoza» Qran-Prisində mübarizə aparıb. Kifayət qədər çətin marşrutu ilə diqqət çəkən yarış velosipedçimizin uğurlu çıxışı ilə yadda qalıb.

125 km-lik mübarizənin yekununda yal-

nız 18 velosipedçi finiş xəttinə yetişə bilib ki, onların arasında həm vətənimiz də olub - Tural yarışın qalibindən 2 dəqiqə 20 saniyə geri qalmaqla 10-cu nəticə göstərmiş və təşkilatçılar tərəfindən xüsusi mükafata layiq görülmüşdür. Onu da qeyd edək ki, Tural İsgəndərov sentyabrın 21-dən İspaniyanın Ponferrade şəhərində start götürmüş dünya çempionatında ölkəmizi təmsil edən 6 velosipedçidən biridir.

Əldə olunan nailiyyətlərlə kifayətlənmək olmaz

Azərbaycan Güləş Federasiyasında yeniyetmə və gənclərdən ibarət yığma komandaların məşqçiləri ilə görüş keçirilib.

luğa səbəb olmamalıdır.

Bildirilib ki, federasiyanın rəhbərliyi kiçik yaşlı uşaqların hazırlığına xüsusi diqqət yetirir.

Məhz bu məqsədlə federasiyanın prezidenti Fazil Məmmədov tərəfindən yeniyetmə və gənc güləşçilərin inkişafı proqramı təsdiqlənib və uğurla icra edilir. Perspektivli güləşçilər yığma komandalara cəlb olunur, yerli və beynəlxalq səviyyəli müxtəlif yarışlarda sınaqdan keçirilir.

Görüşün yekunu olaraq, yığma komandalara ehtiyat qüvvələrinin cəlb edilməsi və perspektivli güləşçilərin yetişdirilməsi məqsədilə federasiya rəsmilərindən və məşqçilərdən ibarət nümayəndə heyətinin bölgələrə səfərləri qərara alınıb.

Tədbir 2014-cü ilin 9 ayı ərzində qazanılan nailiyyətləri təhlil etmək, yığma komandaların hazırkı vəziyyətini və qarşıdan gələn yarışlara hazırlığı ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmaq, məşqçilərin fəaliyyətini qiymətləndirmək məqsədi daşıyıb.

Azərbaycan Güləş Federasiyasının baş katibi Əjdər Cəfərov kiçik yaşlılar arasında perspektivli güləşçilərin yetişdirilməsi məqsədilə federasiya rəsmilərindən və məşqçilərdən ibarət nümayəndə heyətinin bölgələrə səfərləri qərara alınıb.

İdmançılarımız 20 medal qazanıblar

Belçikanın Antverpen şəhərində keçirilən Avropa Xüsusi Yay Oyunları başa çatıb. Yarışlarda 27 nəfər idmançı ilə təmsil olunan ölkəmiz 8 qızıl, 8 gümüş və 4 bürünc medal qazanmaqla uğurlu nəticə əldə edib.

Yarışların atletika növündə Pərviz Mustafayev 100 metr qaçışda, Ayten Abdullayeva yerində tullanmada qızıl, Həsənağa Əliyev uzununa tullanmada, Ayten Abdullayeva 50 metr qaçışda gümüş,

Həsənağa Əliyev 100 metr qaçışda bürünc medal qazanıblar. Baharxanım Əlipənahova 50 metr qaçışda birinci, yerində tullanmada ikinci, Mehman Şeydayev top atmada ikinci nəticə göstərmişlər. Badminton üzrə yarışda Niyaz İsmayılov birinci, Teyfə Musayeva və Zaur Eyvazov ikinci olublar.

Stolüstü tennis üzrə şəxsi yarışlarda Həbib Tağıyev və Vüsalə Bürciyeva gümüş, qarışıq yarışlarda Həbib Tağıyev və Vüsalə Bürciyeva qızıl medal əldə edib-

lər. Cüdo üzrə yarışda Elnur Rəhmanov (57,5 kq) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. Əflatun Həsənov (48 kq) və Bəşir Həsənov (49 kq) bürünc medalla kifayətləniblər.

Üzğüçülükdə Rudolf Hacıməhmmədov 50 metr məsafəyə arxası üstə üzmə yarışlarında üçüncü nəticə göstərmişdir. Basketbol üzrə final oyununda Azərbaycan yığması Yunanıstanı məğlub edərək birinci yeri tutub və qızıl medala sahib olub.

mozaika

Yuxunun optimal müddəti

Fin İstehsalat Təbabət İnstitutunun alimləri insanların orta hesabla hər gün yuxuda olduqları vaxtı buraxdıqları iş günlərinin sayı ilə müqayisə edərək, yuxunun ən optimal vaxtını müəyyən ediblər. Bu tədqiqatın nəticələri «Sleep» jurnalında dərc edilib.

Alimlər tədqiqat çərçivəsində yaşı 30-dan çox olan 1875 qadın və 1885 kişi ilə sorğu apararaq onların gündə neçə saat yatdıqlarını müəyyən ediblər. Tədqiqatçılar sorğuda iştirak edənlərin cavablarını bu şəxslər tərəfindən götürülən bülletenlər (xəstəlik kağızları) haqqında Dövlət

Sosial Sığorta İnstitutunun bazasında saxlanılan məlumatlarla müqayisə ediblər.

Məlum olub ki, gün ərzində 7-8 saat yatan insanlar sutkada 5 saatdan az və ya 10 saatdan çox yatanlarla müqayisədə daha az hallarda xəstəlik və xəstəliklərlə (fərq 5-9 günədək təşkil edir). Alimlər yuxunun ən optimal vaxtını da müəyyən ediblər. Kişilər üçün ən optimal yuxu vaxtı 7 saat 42 dəqiqə, qadınlar üçün isə 7 saat 38 dəqiqədir. Tədqiqatın müəllifləri qeyd ediblər ki, bu, orta rəqəmlərdir, hər insan üçün yuxunun optimal vaxtı fərddir və oğər kimsə altı saatlıq yuxudan sonra özünü yaxşı hiss etmirsə, buna görə narahat olmağa dəyməz.

Bundan əvvəl Sinqapur universitetinin alimləri az yatmağın beynin fəaliyyətinə pis təsir göstərməsini eksperimentlərlə təsdiq edə biliblər.

Beş dəqiqəlik gəzinti

ABŞ alimləri sübut ediblər ki, hər saatın beş dəqiqəsini gəzmək oturmaq həyat tərzinin mənfi nəticələrini tamamilə aradan qaldırır.

İndiana Universitetinin əməkdaşı Saurab Tosar deyib: «Həkimlər oturmaq həyat tərzinin xroniki xəstəliklərə səbəb olması, piyada gəzintilərin və yüngül qaçışların isə ürək-damar sisteminin fəaliyyətini yaxşılaşdırması haqqında çox yazıblar. Lakin bu fakt elmi cəhətdən sübut olunmayıb. Bizim tədqiqatlar göstərdi ki, uzun müddət oturmaq vəziyyətdə olmaq endoteliumun funksiyasını pozur, beş dəqiqəlik gəzinti kimi kiçik fasilələr isə onun

normal fəaliyyətini bərpa edir». Tədqiqatda iştirak edənlər - 20-35 yaşlı 11 nəfər sağlam kişi iki sınaqdan keçib. Onlar birinci sınaqda fasiləsiz üç saat əyləşib və alimlər hər saatdan bir onların bud arteriyasının vəziyyətini yoxlayıblar. İkinci sınaqda isə kişilər yenə üç saat əyləşib, la-

kin hər saatdan bir saatda 3,2 km sürəti ilə «qaçan yol»da gəziblər.

Tədqiqat zamanı müəyyən olunub ki, bir saat oturandan sonra arteriyanın funksiyası 50% aşağı düşür, beş dəqiqəlik gəzinti isə bu pozuntunu tamamilə bərpa edir.

araşdırma

sağlam həyat tərzini

Xurmanın faydaları

Xurma, təbii ki, hamımızda tanışdır. Oktyabr və noyabr aylarında yetişən bu meyvənin vətəni Çin və Yaponiya hesab edilir. Buna görə bəzi yerlərdə «yapon xurması» da deyilir. Türkiyədə isə Trabzon xurması adı ilə məşhurdur. Hazırda ölkəmizdə də geniş şəkildə yetişdirilir. Əsasən iki növü var: el arasında ağır bürünc (xurma tam yetişdikdən sonra bu hal aradan qalxır) və ağır bürünc (korol-yok) deyilir. Ağır bürünc növünün səbəbi xurmanın hətəmin növlərində aşı mədəsinin çox olması ilə izah olunur. Ölkəmizdə daha çox Gəncə, Göyçay, Bala-kən, Zaqatala və Xaçmazda yetişdirilir. Daxili bazarlarda satılmaqla yanaşı Rusiyaya da ixrac olunur. Bəzi bölgələrimizdə xurmadan doşab da hazırlanır.

Xurmanın tərkibində xeyli sayda zülallar, karbohidratlar, üzvi

turşular, antioksidantlar vardır. Eləcə də kalsium, maqnezium, dəmir, fosfor, A, C vitaminləri ilə zəngindir. Antioksidantları xüsusilə vurğulamaq lazımdır. Çünki antioksidantlar bədəndə düşən toksinləri, zərərli maddələri orqanizmdən çıxarmağa kömək edir. Bu meyvə ürək-damar sistemi xəstəliklərinin müalicəsində əhəmiyyətli rol oynayır. Tərkibində çoxlu miqdarda şəkər, qlü-

kozoz, antioksidantlar vardır. Eləcə də kalsium, maqnezium, dəmir, fosfor, A, C vitaminləri ilə zəngindir. Antioksidantları xüsusilə vurğulamaq lazımdır. Çünki antioksidantlar bədəndə düşən toksinləri, zərərli maddələri orqanizmdən çıxarmağa kömək edir. Bu meyvə ürək-damar sistemi xəstəliklərinin müalicəsində əhəmiyyətli rol oynayır. Tərkibində çoxlu miqdarda şəkər, qlü-

Xurmanın tərkibində xeyli sayda zülallar, karbohidratlar, üzvi

vamli yeyildikdə ishalı kəsmək, iştah açmaq, mədə qastritinin qarşısını almaq, bağırsağın iltihabını yaxşılaşdırmaq kimi xüsusiyyətləri var. Həzm fəaliyyətini asanlaşdırır. Tərkibindəki maqnezium böyrəklərdə daşın əmələ gəlməsinin qarşısını alır. Sidikqovucu təsirə də malikdir. Əsəb sisteminə müsbət təsir göstərir. Stress və gərginliyi azaldaraq bədəndə rahatlıq verir. Xurma müxtəlif vitaminlərlə zəngin olduğundan hamilələ xammalında faydalıdır. Tərkibindəki A vitamini bədənin müqavimətini artırır, dəmir isə qanazlığı baxımından faydalıdır. Xurma yeməklə dəmir ehtiyacının bir qismini qarşılamaq mümkündür.

Karbon qazının konsentrasiyası rekord səviyyəyə çatıb

ekologiya

BMT-nin mətbuat mərkəzinin saytında yayılmış xəbərdə görə, Dünya Meteorologiya Təşkilatının (DMT) illik məruzəsində keçən il atmosferdə karbon qazının (CO2) konsentrasiyasının 30 illik göstəriciləri keçdiyi, çirklənməni təmizləyə bilən okeanlarda isə turşuların artığı qeyd edilib.

Qlobal istiləşmənin başlıca amili olan karbon qazı konsentrasiyası 2013-cü ildə bir milyonda 396 hissə olub. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2012-ci ildə bu göstərici bir milyonda 2,9 hissə olmuşdu.

DMT-nin rəhbəri Mişel Jarro məruzəni Cenevrədə təqdim edərkən bildirib ki, iqlim dəyişir, hava isə insan amili ilə əlaqədar daha ekstremal xarakter alır: «Bizim az vaxtımız qalıb. Keçmişdə, indi və gələcəkdə havaya buraxılan karbon qazı tullantıları yığılıb qlobal istiləşməyə və okeanın oksidləşməsinə kömək edəcəkdir».

DMT-nin məruzəsində 1990-cı ildən 2013-cü ilədək olan dövrdə radiasiyanın təsirinin 34% artdığı da qeyd olunub. Bu çirklənmənin dördübdəbir hissəsini okean udur, bir hissəsi isə biosferdə qalır.

Müdrilər deyib ki...

«Kimsə arxanızca danışarsa, deməli, siz ondan öndəsiniz».

A.P.Çexov (1860-1904)

